Biljni svijet livada i pašnjaka Ćićarije

Mihaela Britvec, Sandro Bogdanović, Ivica Ljubičić, Ivana Vitasović Kosić

Zagreb, ožujak 2013.

Impressum

Nakladnik	Sveučilište u Zagrebu . Agronomski fakultet Svetošimunska cesta 25, 10000 Zagreb, Hrvatska
Za nakladnika	Prof. dr. sc. Tajana Krička
Recenzenti	Prof. dr. sc. Jozo Franjić, Sveučilište u Zagrebu, Šumarski fakultet Prof. dr. sc. Josip Leto, Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet
Lektura	Amalija Milovac
Oblikovanje	Dragan Tupajić
Autori fotografija	Sandro Bogdanović Ivica Ljubičić
Tisak	Motiv, Zagreb, Hrvatska
Naklada	200 primjeraka

Objavljivanje ovog priručnika odobrilo je Fakultetsko vijeće Sveučilišta u Zagrebu Agronomskog fakulteta odlukom od 4. lipnja 2013. (KLASA: 609-09/13-02/04, URBROJ: 251-71-01-13-4).

Ova je publikacija izrađena kao rezultat rada na projektu „Očuvanje biljne raznolikosti livada i pašnjaka Ćićarije“, provedenom temeljem ugovora između Sveučilišta u Zagrebu Agronomskog fakulteta i Zaklade Adris te uz financijsku potporu Zaklade Adris.

ZAKLADADRIS

© Sveučilište u Zagrebu . Agronomski fakultet, Zagreb, 2013. Sva prava pridržana.

CIP zapis dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 844278

ISBN 978–953–7878–06–1

Predgovor

Poštovani čitatelji,

s velikim zadovoljstvom predstavljamo vam knjigu „Biljni svijet livada i pašnjaka Ćićarije“. Nadamo se da će ova publikacija pomoći u boljem poznavanju biljne raznolikosti Ćićarije, a sve u uvjerenju da to vodi prema očuvanju i zaštiti prirodnog bogatstva Hrvatske.

Biljni pokrov livada i pašnjaka Ćićarije obiluje mnoštvom vrsta, što bitno obogaćuje biljnu i biološku raznolikost u Hrvatskoj. Stoga su to izuzetno značajna staništa za prirodnu baštinu Hrvatske, a prepoznata su i kao staništa od europske važnosti u Hrvatskoj. Područje Ćićarije, zajedno s Parkom prirode Učka pripada botanički važnim područjima Hrvatske (Important Plant Area-IPA) i nalazi se u području posebne zaštite (Special Protection Area-SPA) unutar ekološke mreže Europske unije Natura 2000.

Kako bi se održala biljna raznolikost Ćićarije, osobito je važan način gospodarenja travnjacima (livadama i pašnjacima) u poljoprivredi. Naime, ti su poluprirodni travnjaci nastali čovjekovom aktivnošću - redovitom košnjom livada i ispašom stoke na pašnjacima - te se jedino na taj način mogu očuvati. Zbog smanjivanja broja stanovnika i bitno smanjenog tradicionalnog načina gospodarenja, travnjaci Ćićarije sve su više napušteni. Takvi uzroci dovode do procesa degradacije travnjaka. Postupnim zarastanjem, tj. prirodnom sukcesijom vegetacije u šikare i šume, smanjuju se površine travnjaka, a dugoročno i njihova biljna raznolikost. Napuštanjem košnje i ispaše dolazi do gubitka travnjačkih staništa, što u konačnici rezultira nestankom rijetkih, ugroženih i zaštićenih biljaka.

Livade košanice i pašnjaci Ćićarijske visoravni osnovni su izvor hrane ovaca i koza te su jedan od preduvjeta za razvoj ekološkog stočarstva i proizvodnju ekološke hrane. U novije vrijeme u unutrašnjosti Istre, u skladu s europskim trendovima, sve je više razvijen agroturizam, čime se doprinosi i očuvanju travnjačkih staništa. Jedino su još brdovita područja Ćićarije nedovoljno iskorištena u smislu razvoja agroturizma te ekološke proizvodnje hrane za ljude i životinje.

Želja nam je da ova knjiga doprinese poznavanju biljnog svijeta livada i pašnjaka Ćićarije i njegovu održivom gospodarenju te na taj način omogući što uspješniji i aktivniji rad na području očuvanja i zaštite biljne raznolikosti Ćićarije.

Knjiga je namijenjena studentima, učenicima, stanovnicima Ćićarije i njihovim gostima, turistima, planinarima, izletnicima, posjetiteljima Ćićarije i Učke te svim ljubiteljima prirodnih ljepota. U knjizi je riječju i autorskim fotografijama obrađeno 100 karakterističnih vrsta i podvrsta biljaka koje su najčešće na livadama i pašnjacima Ćićarije.

Ova je publikacija izrađena kao rezultat rada na projektu „Očuvanje biljne raznolikosti livada i pašnjaka Ćićarije“ (voditelj: prof. dr. sc. Mihaela Britvec), provedenom temeljem ugovora između Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Zaklade Adris te uz financijsku potporu Zaklade Adris.

Zahvaljujemo recenzentima na uloženom trudu i korisnim savjetima.

Najljepše zahvaljujemo svima koji su nas podržavali u pisanju ove knjige.

Autori

Prof. dr. sc. Mihaela Britvec, izvanredna profesorica
Doc. dr. sc. Sandro Bogdanović, docent
Dr. sc. Ivica Ljubičić, viši asistent
Dr. sc. Ivana Vitasović Kosić, viša asistentica
Sveučilište u Zagrebu . Agronomski fakultet . Zavod za poljoprivrednu botaniku

Sadržaj

Područje Ćićarije . 7
Klima . 7
Reljef . 9
Geologija i pedologija . 9
Vegetacija . 11
Flora . 13
Prikaz biljaka . 14
Bijeli cvjetovi . 18
Žuti cvjetovi . 64
Crveni cvjetovi . 116
Plavi cvjetovi . 168
Zeleni cvjetovi . 194
Literatura . 218

Znanstvena imena biljaka . 220
Hrvatska imena biljaka . 223
Plant Names . 226
Nomi delle piante . 229
Pflanzennamen . 232

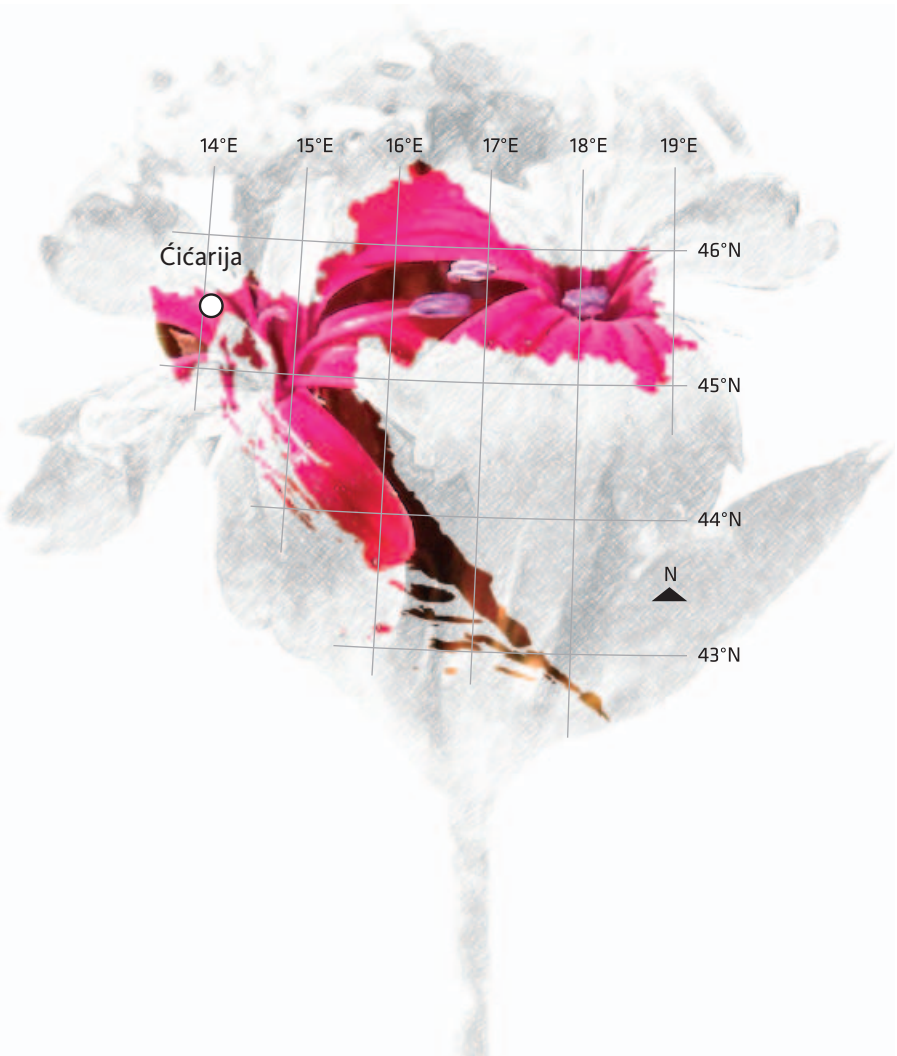
14°E
15°E
16°E
17°E
18°E
19°E
Ćićarija
46°N
45°N
44°N
43°N
N

Područje Ćićarije

Ćićarija je brdovita visoravan u sjevernom i sjeveroistočnom kopnenom dijelu Istre. Pruža se od sjeverozapada (zaleđe Trsta i Kopra) na jugoistok (zaleđe Rijeke i Opatije). Na jugozapadu strmo pada prema srednjoj Istri, a na sjeveroistoku graniči s dolinom rijeke Reke. Duga je oko 45 km i široka 10-15 km (površine oko 500 km^2), s prosječnom nadmorskom visinom 700 - 800 m. Pravac Herpelje-Raspor-Brest dijeli Ćićariju na istočni (najviši vrhovi: Rašušica - 1084 m, Gomila - 1037 m, Planik - 1375 m, Šija - 1234 m) i zapadni dio (ravnjaci). Istočni dio je šumovit, a zapadni je stočarski kraj.

Krševita je Ćićarija slabo naseljena, prosječno sedam stanovnika na km^2, tako da na tom području živi samo oko 3500 stanovnika. Područje Ćićarije administrativno pripada dvjema državama: Hrvatskoj i Sloveniji; veći, južni dio Hrvatskoj, a manji, sjeverni nalazi se u Sloveniji. Središnji dio Ćićarije administrativno zauzima općina Lanišće, u čijem je sastavu desetak malih naselja.

Klima

Klima u Istri prvenstveno je uvjetovana činjenicom da je taj poluotok s triju strana okružen morem; s udaljavanjem od mora sredozemna klima u unutrašnjosti prelazi u umjerenu kontinentalnu. S druge strane, velik utjecaj reljefa najbolje je vidljiv na Ćićariji, čija kontinentalna klima ima elemente oštre planinske klime: svježa ljeta i hladne zime te obilnu količinu oborina. Brdovita područja Ćićarije imaju više od 1500 mm oborina godišnje. Najviše oborina padne tijekom jeseni i zime, a manje na prijelazu proljeća u ljeto. Najmanje je oborina na početku proljeća, ljeti te na kraju zime. Snijega na najvišim vrhovima Ćićarije bude više od 20 dana tijekom godine.

Srednja godišnja temperatura zraka na Ćićariji iznosi oko 6 °C. Najtopliji je mjesec srpanj, s prosječnom temperaturom od 20 °C, a najhladniji su siječanj i veljača, s prosječnom mjesečnom temperaturom zraka od 2 do 4 °C, a u najvišim predjelima i ispod 2 °C. Temperatura ljetnih mjeseci može biti i desetak stupnjeva niža nego u obalnom području Istre, pa je ljeti Ćićarija uvijek ugodna za boravak.

Na Ćićariji je izmjereno više od 2000 vjetrovitih sati godišnje. Najčešće pušu vjetrovi iz smjera istoka i sjeveroistoka (bura) te jugoistoka (jugo).

Reljef

Glavni dio Ćićarije oblikovan je kao niz usporednih grebena s udolinama i terasama između njih, na kotama od 500 do 800 m, u kojima su smještena mala polja s naseljima. Sjeverni greben široko je područje s nekoliko vrhova viših od 1000 m (Slavnik 1028 m, Glavičorka 1083 m, Ribnik 1023 m). Jedine su poprečne komunikacije Vodice-Obrov i Mune-Starad. Srednji greben (Glavica - 1037 m, Šija vrh - 1241 m, Lisina - 1185 m) proteže se samo na istočnom dijelu Ćićarije, a zbog teško prohodna terena nema poprečnih cestovnih pravaca. Južni greben (Žbevnica - 1014 m, Brajkov vrh - 1092 m, Orljak - 1106 m, Veliki Planik - 1272 m) relativno je blago položen, a završava s visoravni koja se s prosječne visine oko 500 do 650 m naglo spušta prema flišnoj Istri. Presijecaju ga ceste Buzet-Brest-Dane i Lupoglav-Lanišće.

Na području Ćićarije, zbog specifičnog reljefa i slijeda navlaka te izmjene nepropusnoga fliša i vodopropusnih vapnenaca, veći dio vodenih tokova ponire i podzemno nastavlja do nižih krških izvora, odnosno do vrulja nedaleko od morske obale ili priobalnih izvora uz samu obalu. Tako je poznat povremeni tok između Trstenika i Lanišća, s ponorom u Rašporu, zatim u Ročkom polju i kraj Roča te kraj Semića, Dana i Krkoča. Taj vodeni tok hrani vodotok Mirne, ali i neke priobalne izvore kod Opatije.

Za razliku od većine krških područja, cijeli je prostor Ćićarije relativno dobro opskrbljen vodom. Ipak, oko kuća u selima moguće je pronaći cisterne građene za skupljanje kišnice kao i lokve koje se nalaze uz sela i u podnožju planinskih pašnjaka.

Geologija i pedologija

Ćićarija je izgrađena od okršenih mezozojskih vapnenaca i dolomita te obuhvaća niz uzvisina i udolina položenih u dinarskom smjeru, kojem su u podlozi naslage fliša preko kojih su tektonskim pokretima navučene starije vapnenačke naslage pa je time Ćićarija dobila specifičnu ljuskavu strukturu. Iznad tih su navlaka zaravljene terase koje oblikuju udoline s livadama i pašnjacima te šumskim pokrovom. Izdignuti dijelovi vapnenačkih naslaga uglavnom su ogoljeli i imaju vertikalne odsjeke na mjestima gdje su čela navlaka preko flišolike podloge.

Područje Ćićarije ogoljeno je u geološkoj prošlosti, osobito otapanjem debelih naslaga ledenjaka. Na taj način nastale bujice ispirale su i odnosile stari zemljišni pokrivač, koji je ostao sačuvan samo u pukotinama, džepovima i udubljenjima. Novije ogoljivanje krškom erozijom također je utjecalo na zemljišni pokrivač, koji je nestao poniranjem, a djelomice je sačuvan u kavernama i pećinama. Ogoljeni vapnenci i dolomiti vrlo se sporo troše, pa se utjecajem oborina, klime i

vegetacije stvara plitko, mlado, humusno tlo, vapneno-dolomitna crnica (do 30 cm dubine). Smeđe tlo na vapnencu (od 30 do 60 cm dubine) nastaje na blažim oblicima reljefa, gdje je erozija slabije izražena.

Vegetacija

Istra je smještena na razmeđi Sredozemnoga mora i planinskih lanaca Dinarida i Alpa, pa ju s fitogeografskoga gledišta obilježava zastupljenost biljnoga svijeta dinarskoga, alpskoga i mediteranskog područja; pritom joj temeljno obilježje daju biljne vrste svojstvene dinarskom području.

Na prostoru Ćićarije ističu se dvije glavne šumske vegetacijske zone:

1. listopadne šume hrasta medunca i bijeloga graba
2. šume hrasta medunca i crnoga graba s jesenskom šašikom.

Područje listopadnih šuma hrasta medunca (*Quercus pubescens*) i bijeloga graba (*Carpinus orientalis*) najrašireniji je oblik šumske vegetacije u Istri. Prostire se najvećim dijelom istarskog kopna, od pojasa vazdazelene vegetacije na koju se nastavlja, pa do središnjih dijelova Istre. Na Ćićariji se razvija većinom do 400 m nadmorske visine. Na pojedinim mjestima u Istri dobro je sačuvana kao šuma, no najčešće je razvijena u obliku šikare. Na području Ćićarije ova se zajednica pojavljuje na prostoru iznad Boljunskog polja. Od drvenastih vrsta ističu se hrast medunac (*Quercus pubescens*), hrast cer (*Quercus cerris*), maklen (*Acer monspessulanum*) i bijeli grab (*Carpinus orientalis*), u sloju nižeg drveća i grmlja česti su crni jasen (*Fraxinus ornus*) i primorska šmrika (*Juniperus oxycedrus*), a u prizemnom sloju pojavljuju se bijeli jasenak (*Dictamnus albus*), plamenita pavitina (*Clematis flammula*) i mnoge druge biljke karakteristične za topla i suha staništa.

Područje šuma hrasta medunca (*Quercus pubescens*) i crnoga graba (*Ostrya carpinifolia*) s jesenskom šašikom (*Sesleria autumnalis*) nastavlja se okomitim smjerom na prethodnu vegetaciju, zajednicu šuma hrasta medunca i bijeloga graba. Prostire se na obroncima Ćićarije, na istočnim i sjevernim obroncima od 350 do 600 m, dok na južnim i zapadnim obroncima seže i do 850 m nadmorske visine. U tipično razvijenoj zajednici prevladavaju hrast medunac (*Quercus pubescens*), crni grab (*Ostrya carpinifolia*), hrast cer (*Quercus cerris*) te klen (*Acer campestre*). U sloju grmlja značajni su drijen (*Cornus mas*) i šmrika (*Juniperus oxycedrus*). U zajednici ima i mnogo zeljastih vrsta, a ponajviše su zastupljene jesenska šašika (*Sesleria autumnalis*), blijeda vučja stopa (*Aristolochia lutea*), tankolisna šparoga (*Asparagus tenuifolius*), uskolisna perunika (*Iris graminea*), talijanska pušina (*Silene italica*) i dr.

Na Ćićariji se pojavljuju i druga staništa i biljne zajednice, od kojih se osobito ističu zajednice suhih travnjaka i kamenjarskih pašnjaka.

Najzastupljenije su zajednice suhih travnjaka i kamenjarskih pašnjaka koje pripadaju vegetacijskom redu *Scorzonero-Chrysopogonetalia*. Navedene su zajednice iznimno bogate biljnim vrstama i poznata su staništa orhideja, kao i nekih endemičnih biljnih vrsta. U florističkom sastavu ističu se: ljekovita kadulja (*Salvia officinalis*), kovilje (*Stipa pennata* subsp. *eriocaulis*), vlasasta murava (*Scorzonera villosa*), primorski kršin (*Chrysopogon gryllus*), uspravna stoklasa (*Bromus erectus*), primorski čubar (*Satureja montana*), uskolisna šašika (*Sesleria tenuifolia*), šaš crljenika (*Carex humilis*), različite vrste roda vlasulja (*Festuca*) i smilica (*Koeleria*) te mnoge druge.

Flora

Zahvaljujući svom položaju, istarski poluotok je od davnina zanimljiv mnogim prirodoslovcima. Najstariji podaci o flori Istre potječu iz prve polovice 17. stoljeća, kada je Zanichelli objavio svoj rad o biljkama koje rastu oko Venecije te na taj način obuhvatio i biljke zapadnog dijela Istre. Međutim, zbog svoje nepristupačnosti Ćićarija je uglavnom bila zaobilažena u florističkim istraživanjima te je samo nekolicina autora obrađivala pojedine vrste i skupine biljaka i na taj način davala svoje priloge poznavanju njezina biljnog svijeta. Stoga je ukupnu brojnost i raznolikost flore Ćićarije zapravo teško utvrditi.

Procjenjuje se da na području Ćićarije raste više od 700 vrsta i podvrsta vaskularnih biljaka (papratnjača i sjemenjača). U usporedbi s ukupnim bogatstvom vaskularne flore Hrvatske, koja danas obuhvaća 5002 svojte - 4515 vrsta i 1163 podvrste, na samo 0,8% državnog teritorija koliko zauzima Ćićarija raste oko 14% nacionalnoga flornog bogatstva.

Na travnjacima Ćićarije vrstama i podvrstama najzastupljenije su porodice glavočika (*Asteraceae*), mahunarki (*Fabaceae*), trava (*Poaceae*) i usnača (*Lamiaceae*).

Posebno obilježje biljnom pokrovu Ćićarije daju endemične vrste. Tako su osobito značajne endemične biljke iz roda klinčića (*Dianthus*), svilena žutilovka (*Genista sericea*), istarski kukurijek (*Helleborus multifidus* subsp. *istriacus*), ilirska perunika (*Iris illyrica*), Tommasinijeva grahorka (*Onobrychis arenaria* subsp. *tommasinii*), modri čubar (*Satureja subspicata*), jadranski lastavičnjak (*Vincetoxicum hirundinaria* subsp. *adriaticum*), ilirska prženica (*Knautia illyrica*), ali i mnoge druge.

Unutar flore Ćićarije brojne vrste imaju posebno značenje, bilo da su zaštićene zakonom ili su zaštićene kao rijetke i ugrožene. Od ugroženih biljaka na području Ćićarije rastu, primjerice, siništare: žuta (*Gentiana lutea* subsp. *symphyandra*) i plućna (*Gentiana pneumonanthe*).

Među biljkama od hortikulturnog značenja na travnjacima Ćićarije ističu se lukovičasti ljiljan (*Lilium bulbiferum*), zvjezdastocvjetni sunovrat (*Narcissus radiiflorus*) i obični božur (*Paeonia officinalis*).

—

Prikaz biljaka

Sve ovdje prikazane karakteristične biljne vrste i podvrste rastu na livadama i pašnjacima Ćićarije, a pripadaju sjemenjačama, najbrojnijoj i najrazvijenijoj skupini biljaka. Od ukupno 100 obrađenih vrsta i podvrsta, samo jedna vrsta pripada golosjemenjačama (*Juniperus oxycedrus* L.), dok su ostale kritosjemenjače. Biljke su radi preglednosti podijeljene prema boji cvjetova i tako svrstane u sljedeće skupine:

- biljke bijelih cvjetova
- biljke žutih cvjetova
- biljke crvenih cvjetova
- biljke plavih cvjetova
- biljke zelenih cvjetova.

Svaka biljna vrsta, odnosno podvrsta prikazana je na sljedeći način:

Znanstveno ime

Znanstveno ime biljke piše se na latinskom jeziku (ili u latiniziranom obliku) u skladu s Međunarodnim kodeksom botaničke nomenklature [International Code of Nomenclature for algae, fungi, and plants (Melbourne Code, 2011)]. Ime biljne vrste, npr. *Salvia pratensis* L. dvojna je kombinacija (binarna nomenklatura), sastavljena od imena roda (*Salvia*) iza kojega slijedi vrsteno ime (*pratensis*). Vrsteno ime (epitet) može biti u obliku pridjeva, imenice u genitivu ili riječi u apoziciji (koja dopunjuje) ili više riječi. U stručnim i znanstvenim publikacijama poželjno je navesti ime ili imena, odnosno kraticu ili kratice imena autora znanstvenog imena biljaka. Tako je, npr. L. kratica prezimena poznatog prirodoslovca Carla Linnéa koji je autor znanstvenog imena vrste *Salvia pratensis*.

Porodica

Hrvatsko i latinsko ime porodice kojoj biljka pripada, npr. usnače (Lamiaceae).

Ime na hrvatskom i stranim jezicima

Najčešće (uglavnom jedno) ime biljke na hrvatskom, kao i na tri strana jezika: engleskom, talijanskom i njemačkom.

Opis

Opis biljke obuhvaća njena glavna botanička obilježja i svojstva (građu vegetativnih i generativnih organa i sl.).

Rasprostranjenost

Opći podaci o rasprostranjenosti biljke na Zemlji, na kontinentalnoj i subkontinentalnoj razini.

Stanište i ekologija

Osnovne ekološke značajke vrste, odnosno podvrste te karakteristike staništa na kojima se najčešće pojavljuje.

Dobro je znati

Zanimljivo o biljci: poseban status – npr. endemična, zaštićena u Hrvatskoj (temeljem Zakona o zaštiti prirode), ugrožena (prema kriterijima Međunarodne udruge za zaštitu prirode, odnosno International Union for Conservation of Nature-IUCN); otrovnost; mogućnost primjene – npr. ukrasna, ljekovita, medonosna, krmna; porijeklo znanstvenog imena i dr.

Cvjetanje

Kružnica piktograma simbolizira jednogodišnji ciklus. Vrijeme i duljina cvjetanja grafički su prikazani kružnim lukom.

—

Biljni svijet livada i pašnjaka Ćićarije

Bijeli cvjetovi . 18
Žuti cvjetovi . 64
Crveni cvjetovi . 116
Plavi cvjetovi . 168
Zeleni cvjetovi . 194

Asphodelus albus Mill.

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

ljiljani
—
Liliaceae

Bijeli čepljez
—
White asphodel
Asfodelo montano
Weiß-Affodill

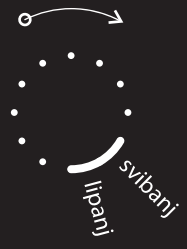

IME

Asphodelus albus Mill.

OPIS Bijeli čepljez je višegodišnja zeljasta vrsta koja naraste do 120 cm visine. Korijen je mesnat i gomoljasto odebljao. Uspravne stabljike izbijaju iz rozete listova. Listovi su zeleni, 50 do 70 cm dugački, mesnati i goli, a na površini imaju voštanu prevlaku. Cvjetovi su dvospolni, dužine 15 do 20 mm, promjera 4 cm i bijele su boje. Listovi ocvijeća imaju s vanjske strane smeđu prugu. Plodovi su tobolci, jajastog oblika, unutar kojih su žuto-zelene sjemenke. **RASPROSTRANJENOST** Mediteran. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Vrsta raste na planinskim travnjacima i pašnjacima. **DOBRO JE ZNATI** Vrsta je zakonom zaštićena. Smatra se da je u kulturi od 16. stoljeća. U današnje vrijeme se koristi kao ukrasna biljka u cvjetnim gredicama i kamenjarima. U južnoj Europi često ju nalazimo na grobljima, smatra se simbolom žalosti.
—

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Cephalanthera longifolia (L.) Fritsch

kaćuni, orhideje
—
Orchidaceae

Dugolisna naglavica
—
Narrow-leaved Helleborine
Cefalantera maggiore
Schwertblätt-Waldvögelein

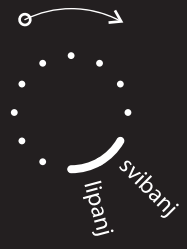

IME

Cephalanthera longifolia (L.) Fritsch

OPIS Biljka može narasti od 15 do 60 cm visine. Trajnica koja razvija podzemnu stabljiku - podanak (rizom). Listovi stabljike dugi su i do 15 cm (lat. *longus* - dug). Cvjetovi su vrlo sitni (10 do 15 mm) i mliječnobijele boje. Cvat je rahao i dug, sastavljen od 10 do 20 cvjetova. Plod je tobolac s puno sitnih sjemenaka. **RASPROSTRANJENOST** Gotovo cijela Europa i Azija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Voli sjenovitija staništa, a raste u termofilnim šumama, uz rubove šuma i ponekad na otvorenim travnjacima. Uspijeva na karbonatnim ili ispranim tlima. **DOBRO JE ZNATI** Kaćuni su biljke plitka korijena koje redovito razvijaju simbiozu s gljivicama u tlu koje im pomažu apsorbirati dovoljnu količinu hranjivih tvari. Te su gljivice vrlo osjetljive na dodatak bilo kakvih gnojiva ili pesticida, a s ugibanjem gljivica ugibaju i kaćuni.
—

CVIJET

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Crataegus monogyna Jacq.

ruže
—
Rosaceae

Jednokoštuničavi glog
—
Hawthorn
Biancospino comune
Eingriffeliger Weißdorn

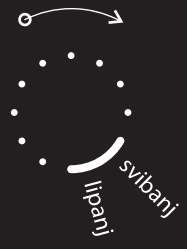

IME

Crataegus monogyna Jacq.

OPIS Jednokoštuničavi glog je listopadna vrsta koja raste kao grm od 3 do 8 m visine. Ima pepeljastosivu i u pukotinama crnkastu boju kore. Razvija trnove koji su oko 1 cm dugi. Listovi su polimorfni, na oko 1 do 2 cm dugačkim peteljkama. Cvjetovi su dvospolni, bijele ili ružičaste boje, s jednim tučkom. Prašnici su crvene boje. Prividan plod (gloginja) je 7 do 10 mm dug, crven (rjeđe žut ili bijel), a u njemu se nalazi po jedna sjemenka. **RASPROSTRANJENOST** Europa, Kavkaz do Armenije, Sibir, Himalaja i Sirija, sjeverna Afrika. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Najčešće se javlja u listopadnim, mješovitim, rjeđe u crnogoričnim šumama, na livadama, uz rubove šuma, od nižih položaja do gornje granice planinskoga pojasa sve do 1500 m. Voli humusna, svježa tla, ali podnosi i vrlo suha, a često raste i na glinenastom tlu. **DOBRO JE ZNATI** Često se koristi kao biljka za jake i trnovite žive ograde ili živice. Plodovi služe u proizvodnji želea, marmelada, sirupa i rakija.
—

CVIJET

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Dictamnus albus L.

rutvice
—
Rutaceae

Bijeli jasenak
—
Dittany
Dittamo
Diptam

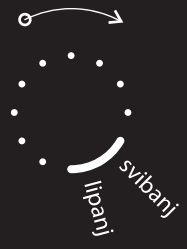

IME

Dictamnus albus L.

OPIS Višegodišnja zeljasta vrsta, naraste do 1 m visine. Cijela biljka je prekrivena žljezdastim dlakama, zbog kojih biljka miriše po limunu. Stabljike su uspravne. Listovi su izmjenični, neparno perasti, a liske su ovalne i na rubu pilaste. Cvjetovi su nepravilni, bijele boje s roskastim žilicama, i grupirani su u vršni grozdasti cvat. Plodovi su poput zvijezde, sastoje se od pet mjehura koji su crvenkasti ili smeđe-ljubičasti. Sjemenke su okruglaste crne boje. **RASPROSTRANJENOST** Europa i Azija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na suhim travnjacima, osunčanim stjenovitim staništima i u šumarcima. **DOBRO JE ZNATI** Bijeli jasenak je poznata ukrasna biljka. Iako nije škodljiva vrsta, može izazvati dermatitis.
—

CVIJET

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Filipendula vulgaris Moench

ruže
—
Rosaceae

Obična končara
—
Dropwort
Olmaria peperina
Klein-Mädesüß

IME

Filipendula vulgaris Moench

OPIS Stabljika je uspravna i visoka od 50 do 80 cm s čvornatim podankom (rizomom) koji nosi dugačke, tanke korjenčiće s gomoljastim zadebljanjima. Listovi su isprekidano perasto sastavljeni i većinom u prizemnoj rozeti. Gornji dio stabljke je uglavnom bez listova. Blago mirisavi bijeli cvjetovi skupljeni su u bogat štitasti cvat. **RASPROSTRANJENOST** Europa, Azija, sjeverna Afrika. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Vrsta je vrlo široke ekološke amplitude, ali najviše joj odgovaraju sunčane livade i travnjaci na bazičnim, suhim i vapnenastim tlima. Rjeđe dolazi u svijetlim šumama. Raste do 1400 ili 1500 metara nadmorske visine. **DOBRO JE ZNATI** Gomoljasto korijenje i mlado lišće može se pripremati kao i drugo povrće.
—

CVIJET

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Laserpitium siler L.

štitarke
—
Apiaceae

Gorski gladac
—
Sermountain
Laserpizio sermontano
Berg-Laserkraut

IME

Laserpitium siler L.

OPIS Gorski gladac je grmolika zeljasta biljka koja je zbog svoje veličine vrlo upadljiva. Ima snažnu, golu i glatku (hrvatsko ime!) stabljiku koja doseže i do 150 cm visine. Listovi su dugi do 1 m, rasperani i blijedozelene boje. Biljka ima sitne cvjetove bijele boje i aromatična je mirisa. Vrlo rijetko dolazi pojedinačno i raste uglavnom u skupinama, zauzimajući velike površine. RASPROSTRANJENOST Južna i srednja Europa. STANIŠTE I EKOLOGIJA Suhe livade, listopadne šume i šikare na vapnenačkoj podlozi u montanom i subalpskom vegetacijskom pojasu. DOBRO JE ZNATI Plodovi imaju miris poput kima ili komorača, ali gorak okus. Nekada su se koristili kao začin.
—

CVIJET

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Marrubium incanum Desr.

usnače
—
Lamiaceae

Bijela marulja
—
Silver Horehound
Marrubio bianco
Weißfilziger Andorn

IME

Marrubium incanum Desr.

OPIS Trajnica koja može narasti do visine od 50 cm. Cijela biljka je prekrivena gustim, sitnim bijelim dlačicama (lat. *incanus* - prosjed). Maleni dvousnati cvjetovi bijele su boje, a čaške s pet zubaca ("lapova") skupljene su u velikom broju u prividnim pršljenima. Plod se raspada na četiri mala plodića. **RASPROSTRANJENOST** Ilirsko-apeninski endem. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste u sastavnom dijelu bušika, na kamenjarskim pašnjacima i travnjacima, te na zapuštenim kamenitim mjestima. **DOBRO JE ZNATI** Biljke iz ovog roda od davnina su poznate kao ljekovite biljke, pa se spominje da su djelotvorne protiv suzbijanja tuberkuloze, kao sredstvo za iskašljavanje i protiv bolova, za pojačanje rada srca i općeg metabolizma. Bijela marulja nije ni približno toliko ljekovita kao njezina srodnica obična marulja (*M. vulgare*).
—

CVIJET

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Melica ciliata L.

trave
—
Poaceae

Trepavičavi mekuš
—
Melick, Eyelash Pearl Grass
Melica barbata
Wimper-Perlgras

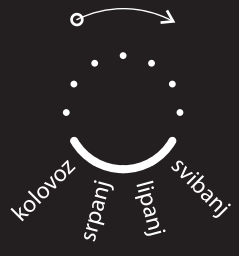

IME

Melica ciliata L.

OPIS Trepavičavi mekuš je vrsta trave koja ima nekoliko uspravnih stabljika (vlati), a može narasti od 30 do 80 cm uvis. Sitni cvjetovi nalaze se u klasićima, koji su pak skupljeni u metličast cvat bjelkaste boje i valjkastog oblika. Klasići su prekriveni trepljastim dlačicama (lat. *cilium* - trepavica). **RASPROSTRANJENOST** Europa, Azija, južna Afrika. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Biljka voli otvorena i osunčana staništa poput kamenjarskih pašnjaka i travnjaka. Raste u širokom spektru nadmorske visine, pa ju možemo naći od obalnog do planinskog pojasa. **DOBRO JE ZNATI** Trepavičavi mekuš se često uzgaja kao ukrasna biljka u vrtovima.
—

CVIJET

Narcissus radiiflorus Salisb.

sunovrati
—
Amaryllidaceae

Zvjezdastocvjetni sunovrat
—
Daffodil
Narcisso
Stern-Narzisse

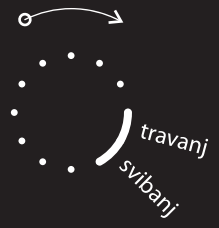

IME

Narcissus radiiflorus Salisb.

OPIS Zvjezdastocvjetni sunovrat ima lukovicu pod zemljom iz koje izbijaju listovi koji su kraći od stabljike. Stabljika naraste i do 50 cm visine, na vrhu nje smješteni su pojedinačni cvjetovi, a vrlo rijetko su po dva cvijeta zajedno. Cvjetovi su bijele boje, imaju po tri lista ocvijeća koji su smješteni u dva ciklusa. Iz sredine cvijeta viri žuta krunica koja je na rubu crvenkaste boje. Plodovi su tobolci s mnogo sjemenki. **RASPROSTRANJENOST** Jugoistočna Europa. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste od submediteranskog do subalpskog pojasa u sastavu travnjaka i pašnjaka na vapnencu, a voli i vlažne livade u krškim poljima. **DOBRO JE ZNATI** Uzgaja se kao hortikulturna biljka. Otrovna je za stoku. Neki ju smatraju podvrstom vrste *Narcissus poeticus*.
—

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Ornithogalum pyramidale L.

ljiljani
—
Liliaceae

Piramidalno ptičje mlijeko
—
Star of Bethlehem
Latte di gallina piramidale
Milchstern

IME

Ornithogalum pyramidale L.

OPIS Višegodišnja biljka koja u podzemnom sloju razvija jajaste lukovice. Naraste i do 1 m visine. Ima golu i uspravnu stabljiku bez listova na čijem su vrhu skupljeni cvjetovi (20-50) u rahli piramidalni grozdasti cvat (ime!). Listovi su smješteni u prizemnom dijelu stabljike. Cvjetovi su bez mirisa, mliječnobijele boje s tankom zelenom prugom na naličju. Plod je trodijelni tobolac. **RASPROSTRANJENOST** Srednja i jugoistočna Europa, zapadna Azija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na suhim staništima kao što su polja, njive, livade, uz živice i sl. Pojavljuje se na nadmorskim visinama od 300 do 1200 m. **DOBRO JE ZNATI** Neke biljke iz roda *Ornithogalum* su otrovne, osobito njihove lukovice, dok su neke vrste jestive i koriste se kao povrće. Tako se u Italiji mladi cvjetni pupovi i izbojci piramidalnoga ptičjeg mlijeka jedu prokuhani, poput šparoga.
—

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Polygonatum multiflorum (L.) All.

ljiljani
—
Liliaceae

Mnogocvjetni salamunov pečat
—
Solomon's-seal
Sigillo di Salomone maggiore
Wald-Salomonssiegel

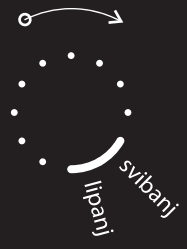

IME

Polygonatum multiflorum (L.) All.

OPIS Biljka u donjem dijelu stabljike razvija površinski, debeo i mesnat podanak (rizom). Ima uspravnu, zeljastu, okruglu i golu stabljiku. Listovi su relativno čvrsti, na donjoj strani sivkasti, a na gornjoj zelene boje. U pazušcu listova razvija nekoliko (ime!) bijelih cvijetova bez mirisa, koji su skupljeni u grozdaste cvatove. Latice i lapovi su jednaki po boji i obliku. Ta se pojava naziva perigon. Plod je sočna boba. **RASPROSTRANJENOST** Europa, Azija i Sjeverna Amerika. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste u šumama i šikarama hrasta, bukve i graba na različitim tipovima tala. **DOBRO JE ZNATI** Svi dijelovi biljke su otrovni, pogotovo bobice koje sadrže saponine i druge otrovne tvari. Mnogocvjetni Salamunov pečat ima, kao i većina vrsta iz roda *Polygonatum*, primjenu u hortikulturi.
—

CVIJET

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Polygonatum odoratum (Mill.) Druce

ljiljani
—
Liliaceae

Ljekoviti salamunov pečat
—
Angular Solomon's-seal
Sigillo di Salomone comune
Echtes Salomonssiegel

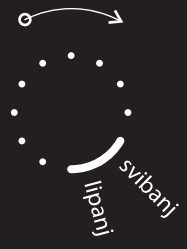

IME

Polygonatum odoratum (Mill.) Druce

OPIS Zeljasta biljka koja u podzemnom sloju razvija debeo i mesnat podanak (rizom). Ima golu stabljiku koja je uspravna i izrazito bridasta. Listovi su relativno čvrsti, na donjoj strani sivkasti, a na gornjoj zelene boje. U pazušcu listova razvija po jedan do dva cvijeta koji su ugodnog mirisa (lat. *odoratus* - mirisav). Plod je sočna boba koja u pravilu ima jednu do tri sjemenke. **RASPROSTRANJENOST** Cirkumborealno, sjeverna polutka. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste u termofilnijim šumama i šikarama na vapnenačkoj podlozi. **DOBRO JE ZNATI** Cvijet ima perigon, tj. ocvijeće koje se ne može razlučiti na čašku i vijenčić jer su latice i lapovi jednaki po boji i obliku. Svi dijelovi biljke su otrovni, a osobito bobice. Podanak (rizom) ima primjenu u narodnoj medicini.
—

CVIJET

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Prunus mahaleb L.

ruže
—
Rosaceae

Rašeljka
—
Mahaleb Cherry
Ciliegio canino
Felsenkirsche

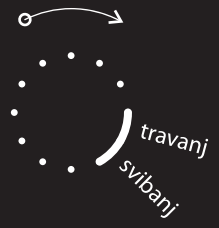

IME

Prunus mahaleb L.

OPIS Rašeljka je listopadni grm ili manje razgranjeno stablo do 10 m visine, s vrlo kratkim deblom. Ima crvenkaste mlade izbojke. Biljka ima izrazito razvijen korijen, koji duboko prodire u dubinu i raste u širinu. Gornja strana listova (lice) sjajnija je i tamnozelene boje, dok je donja (naličje) nježnija i svijetlozelena. Biljka jako ugodno miriše, a njezini cvjetovi skupljeni su u gronjast cvat bijele boje. Plod je crvena, okrugla koštunica gorkog okusa, koja nakon dozrijevanja poprima tamnije nijanse. **RASPROSTRANJENOST** Južna Europa, Kavkaz, Mala Azija, Iran. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na toplim i suhim zemljištima na vapnenačkoj podlozi, ulazeći u sastav šuma i šikara. **DOBRO JE ZNATI** Uzgaja se kao ukrasno drvo. Upotrebljava se i kao podloga za cijepljenje trešnje i višnje.
—

CVIJET

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Prunus spinosa L.

ruže
—
Rosaceae

Trnina
—
Blackthorn
Prugnolo
Schwarzdorn

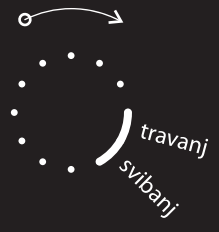

IME

Prunus spinosa L.

OPIS Trnina ili crni trn je listopadni grm od 1 do 4 m visine, s gusto razgranatim i trnovitim granama. Ima jako razvijen i čvrst korijen. Cvjetovi su bijele boje, skupljeni u gronjaste cvatove. Plod je koštunica koja sazrijeva u srpnju i kolovozu. Plodovi prezime i ostaju na granama sve do proljeća.
RASPROSTRANJENOST Europa, Tunis, Mala Azija, Iran.
STANIŠTE I EKOLOGIJA Vrsta pokazuje širok ekološki raspon, međutim, preferira rast na dubljim zemljištima, ali često dolazi i na skeletoidnom tlu. **DOBRO JE ZNATI** Od plodova se priprema marmelada, kompot, vino i rakija. Promrzli plodovi mogu se jesti u svježem stanju. Koristi se kao ukrasna biljka, za žive ograde, a zbog dobro razgranatog i čvrstog korijenja pogodna je za zaštitu od erozije na strmim terenima.
—

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Silene italica (L.) Pers.

klinčići, karanfili
—
Caryophyllaceae

Talijanska pušina
—
Italian Catchfly
Silene italiana
Italien-Leimkraut

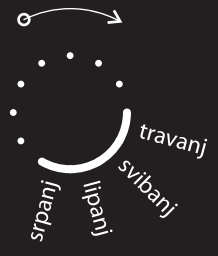

IME

Silene italica (L.) Pers.

OPIS Zeljasta višegodišnja biljka s tankim razgranjenim odrvenjelim podankom (rizomom). Stabljike su uspravne, dlakave, u gornjem dijelu razgranjene i ljepljive, narastu do 50 cm visine. Bazalni su listovi lopatasti ili lancetasti i skupljeni u rozetu. Cvjetovi su veliki, žućkastobijeli, skupljeni u rahli metličast cvat. Lapovi su žljezdasto-dlakavi i dugački 14 do 21 mm. Latice su duboko dvodijelne, odozgo žućkastobijele, a odozdo crvenkasto ili zelenkasto nahukane. Plod je duguljast jajasti tobolac koji se otvara sa šest zubaca pri vrhu. Sjemenke su bubrežaste, crne i na površini bradavičaste. **RASPROSTRANJENOST** Južna i srednja Europa, sjeverna Afrika i zapadna Azija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste u termofilnim, svijetlim, listopadnim šumama, na suhim travnjacima, uz rubove šumskih puteva u primorskim i kontinentalnim krajevima. **DOBRO JE ZNATI** *Silene* vjerojatno ima porijeklo u imenu Silenusa koji je u mitologiji poznat kao pratitelj boga Dioniza.
—

CVIJET

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Silene nutans L.

klinčići, karanfili
—
Caryophyllaceae

Poniknuta pušina
—
Nottingham Catchfly
Silene ciondola
Nickend-Leimkraut

IME

Silene nutans L.

OPIS Zeljasta biljka, visoka do 70 cm, s brojnim uspravnim, nerazgranjenim ili slabo razgranjenim dlakavim stabljikama koje su u gornjem dijelu ispod članaka ljepljive i nose na sebi 2-3 para kratko dlakavih, na rubu trepavičastih nasuprotnih listova. Prizemni lopatasti listovi imaju dugu peteljku i čine rozetu. Cvjetovi su metličastom cvatu i uglavnom orijentirani na jednu stranu. Grane cvata su žljezdasto ljepljive. Cvjetovi su žućkastobijeli, bjelkasti, crvenkasti ili zeleno-žuti, a latice su duboko urezane. Plod je jajastočunjasti tobolac, dugačak 7 do 14 mm. Sjemenke su bubrežaste, fino zrnaste na površini. **RASPROSTRANJENOST** Europa, Azija, sjeverna Afrika. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste u termofilnim šumama, u svijetlim šumarcima, šikarama, uz rubove šuma te na toplim i sunčanim staništima na karbonatnoj podlozi u primorskom i kontinentalnom području. **DOBRO JE ZNATI** U Hrvatskoj rastu dvije podvrste, koje se razlikuju u boji cvjetova i dužini ogranaka cvatova: *Silene nutans* subsp. *nutans* ima žućkastobijele ili bijele, rjeđe ružičaste latice i cvatove na kratkim stapkama, dok *Silene nutans* subsp. *livida* ima maslinastozelene latice i donje cvatove na dugim stapkama.
—

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Stachys recta L.

usnače
—
Lamiaceae

Čistac
—
Stiff Hedgenettle
Betonica gialla,
Stregona gialla,
Aufrecht-Ziest

IME

Stachys recta L.

OPIS U podzemnom sloju razvija podanak (rizom) koji nosi zračno korijenje i vriježe. Uspravne stabljike su ukočeno dlakave i visoke od 30 do 90 cm. Listovi su srcoliko-jajasta oblika s pilastim rubom plojke. Žućkastobijeli cvjetovi su na kratkim stapkama i skupljeni u pršljenima koji na vrhu biljke oblikuju prividan klas. Ima sitne, glatke plodove smeđe boje. **RASPROSTRANJENOST** Europa, Azija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Vrlo varijabilna vrsta rasprostranjena od najnižih dijelova do subalpskog pojasa naših planina. Najveći broj populacija optimalne uvjete za život nalazi na suhim i toplim travnjacima. **DOBRO JE ZNATI** Koristi se kao ljekovita biljka.
—

CVIJET

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Stachys subcrenata Vis.

usnače
—
Lamiaceae

Poluizverugani čistac
—
Hedgenettle
Betonica gialla
Karst-Ziest

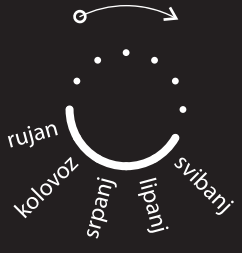

IME

Stachys subcrenata Vis.

OPIS Trajnica koja naraste od 20 do 40 cm uvis. Ima više jednostavnih ili razgranjenih zeljastih stabljika, koje su uspravne ili povijene. Lisna plojka je linearno kopljasta, većinom dugačka do 3 cm. Cvjetovi blijedožute do bjelkastožute boje su skupljeni u kratak i zbijen klasast cvat. Cvjetovi su građeni od gornje i donje usne. **RASPROSTRANJENOST** Područje jugoistočne Europe. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Ovo je karakteristična biljka krša, raste na suhim i kamenitim obroncima. Pojavljuje se od obalnog pojasa pa sve do planinskih vrhova na 1600 m nadmorske visine. **DOBRO JE ZNATI** Biljke iz roda *Stachys* zastupljene su u Hrvatskoj s 26 vrsta i podvrsta.
—

CVIJET

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Stipa pennata L. subsp. *eriocaulis* (Borbás) Martinovský et Skalický

trave
—
Poaceae

Kovilje
—
Feather Grass
Lino delle fate piumoso
Federgras

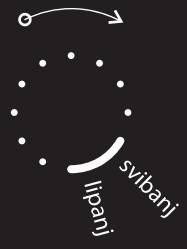

IME

Stipa pennata L. subsp. *eriocaulis* (Borbás) Martinovský et Skalický

OPIS Višegodišnja busenasta trajnica. Stabljike visoke do 80 cm, gole ili dlakave ispod članaka. Listovi s donje strane goli i glatki, obično dlakavi samo na gornjoj strani uz rebra. Cvat je dugačak oko 10 cm i pri bazi s obično vrlo sitnim dlačicama koje nisu duže od 0,3 mm. Obuvenac je dugačak 17 do 20 mm, s rubnim uzdužnim linijama koje dosežu do njegova vrha. Obuvenac sadrži glatko i 20 do 30 cm dugačko osje, koje je nepravilno savijeno i prekriveno je bijelim stršećim dlakama. **RASPROSTRANJENOST** Mediteranske zemlje, Rumunjska i poluotok Krim. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na suhim eumediteranskim i submediteranskim kamenjarskim travnjacima. **DOBRO JE ZNATI** Kovilje je zakonom strogo zaštićena biljka.
—

CVIJET

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Teucrium montanum L.

usnače
—
Lamiaceae

Trava iva
—
Mountain Germander
Camedrino montano
Berg-Gamander

IME

Teucrium montanum L.

OPIS Polegla stabljika obrasla je bijelim, pustenastim dlakama. Naraste od 5 do 20 cm visine, tvoreći zimzeleni grmić. Listovi su sivozeleni, većinom s donje strane dlakavi, uski, linearno kopljastog oblika i cjelovita ruba. Bjelkastožuti cvjetovi smješteni su u pazušcima najgornjih listića i skupljeni u prividne vršne glavičaste cvatove. Dvousnat vjenčić ima stršeću cijev i vrlo široku donju usnu sa žutim ili ljubičastim prašnicima. **RASPROSTRANJENOST** Područje južne i središnje Europe. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Najčešće raste na otvorenim, toplim, kamenitim i sunčanim obroncima od 1000 do 1600 m nadmorske visine. **DOBRO JE ZNATI** Medonosna je i ljekovita biljka. Zakonom je zaštićena.
—

CVIJET

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Thlaspi praecox Wulfen

kupusnjače, krstašice
—
Brassicaceae

Rana čestika
—
Penny-cress
Erba storna montanina
Früh-Täschelkraut

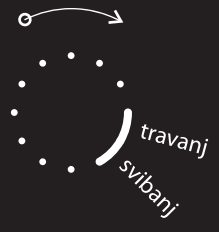

IME

Thlaspi praecox Wulfen

OPIS Rana čestika je trajnica čija je stabljika visoka od 10 do 30 cm. Biljka tvori zgusnute lisne rozete na nekoliko nerazgranjenih stabljika. Prizemni listovi su okuglastog do lopatastog oblika, dok su gornji duguljasto jajasti s ušiljenim vrhom. Svi su listovi goli, odnosno bez dlaka. Cvjetovi bijele boje skupljeni su u grozdasti cvat. **RASPROSTRANJENOST** Italija, južna Austrija, Balkanski poluotok. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Tipična je krška biljka. Preferira otvorena staništa, kao što su kamenjare, krševite livade i svijetle šume. **DOBRO JE ZNATI** U Hrvatskoj raste endemična vrsta, dinarska čestika (*Thlaspi dinaricum*).
—

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Trifolium montanum L.

mahunarke
—
Fabaceae

Gorska djetelina
—
Mountain clover
Trifoglio montano
Berg-Klee

IME

Trifolium montanum L.

OPIS Gorska djetelina u podzemnom sloju razvija snažan podanak (rizom) iz kojega se razvija stabljika visine do 30 cm. Listovi su sastavljeni od 3 malena listića (liske) koji imaju dlačice na naličju i jako pilaste rubove plojke. Cvjetovi su bijele ili blijedoružičaste boje, a rastu na vrlo kratkim stapkama, što cvatove (glavice) čini jako zbijenima. Cvatovi koji su u početku cvjetanja blago mirisavi i svježe bijele boje kasnije potamne i nakon cvjetanja se ovjese. Plod ove vrste je mahuna s po nekoliko okruglastih sjemenki. **RASPROSTRANJENOST** Srednja i južna Europa. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Najveći broj populacija ove vrste živi na kserotermnim livadama i pašnjacima. Raste na vapnenačkom tlu, i to na oskudnim i suhim ili nešto vlažnijim livadama, od dolina i brežuljaka do brdskog pojasa. **DOBRO JE ZNATI** Gorsku djetelinu rado pasu ovce.
—

CVIJET

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Trinia glauca (L.) Dumort.

štitarke
—
Apiaceae

Modrozelena srdiška
—
Honewort
Sassifragia pannocchiuta
Blaugrüner Faserschirm

IME

Trinia glauca (L.) Dumort.

OPIS Modrozelena srdiška je dvodomna višegodišnja biljka koja naraste do visine od 60 cm. Gola je i modrozelene boje. Bazalni dio stabljike je jak i s mnogo mrežastih ovojnica. Stabljika je bridasta, vijugava, često ljubičasta, i jako je razgranjena. Donji listovi su dvostruko do trostruko rasperani. Cvjetovi su jednospolni, grupirani u cvat štitac kojem obično nedostaju brakteje i brakteole. Latice su bijele ili žućkaste boje. Plod je građen od po dva jajasta plodića koji su dugački 2-3 mm. **RASPROSTRANJENOST** Europa, Turska i dio Rusije. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Vrsta preferira suha staništa, suhe kamenjarske travnjake i pašnjake. **DOBRO JE ZNATI** Rod *Trinia* dobio je ime po botaničaru i liječniku koji se zvao Carl Bernhard von Trinius.
—

CVIJET

Anthyllis vulneraria L.

mahunarke
—
Fabaceae

Pravi ranjenik
—
Kidney Vetch
Vulneraria comune
Gewöhnlicher Wundklee

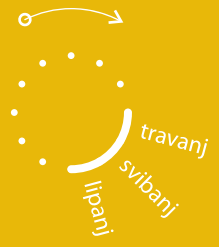

IME

Anthyllis vulneraria L.

OPIS Biljka je trajnica ili dvogodišnja, koja može narasti od 10 do 40 cm visine, uspravnih stabljika koje mogu biti sasvim gole ili dlakave. Listovi su perasto sastavljeni, koji su na naličju svilenkasto dlakavi i golih lica plojki. Gornji listovi su obično bez peteljke, dok donji rastu na dugačkim peteljkama. Cvjetovi su skupljeni u guste vršne cvatove (glavice), koji su sumpornožute boje. Čaške cvjetova su sivkaste boje i gusto svilenkastodlakave. Plod je mala jajasta mahuna s jednom sjemenkom. RASPROSTRANJENOST Alpe, Apeninski i Balkanski poluotok, Karpati, Kavkaz i sjeverna Afrika. STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste na toplim staništima na vapnenačkim tlima na području planinskih i pretplaninskih travnjaka, pašnjaka i rudina. DOBRO JE ZNATI Ranjenik je ljekovita vrsta bogata saponinima i taninima koja se u narodnoj medicini od davnina upotrebljava za zaustavljanje krvarenja i zacjeljivanje rana i ozeblina, po čemu je i dobila vrsteno ime (lat. *vulnus* - rana). Također je dobra krmna vrsta.
—

Aristolochia lutea Desf.

vučje stope
—
Aristolochiaceae

Žuta vučja stopa
—
Yellow Dutchman's pipe
Aristolochia gialla
Gelbe Pfeifenwinde

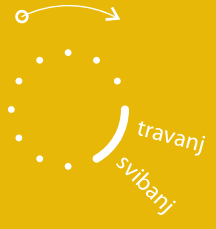

IME

Aristolochia lutea Desf.

OPIS Žuta vučja stopa je višegodišnja zeljasta biljka čije stabljike izbijaju iz podzemnog gomolja. Naraste do 40 cm visine. Listovi su duži nego širi, jajasto-trokutasto srcoliki i na vrhu izrubljeni. Cvjetovi su pojedinačni i smješteni su u pazušcima listova. Perigon je zelenkasto-žućkaste boje, dugačak od 3,5 do 7,5 cm, a pri dnu je trbušasto proširen. Plod koji se razvija je tobolac. RASPROSTRANJENOST Jugoistočna Europa. STANIŠTE I EKOLOGIJA Termofilne listopadne šume i šikare te travnjaci kontinentalnih i primorskih krajeva. DOBRO JE ZNATI Ova je vrsta otrovna i može izazvati oštećenja bubrega. Zbog morfološke sličnosti može se zamijeniti s hrvatskom vučjom stopom (*Aristolochia croatica*), endemičnom vrstom koja raste na području Kvarnera.
—

CVIJET

Astragalus glycyphyllos L.

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

mahunarke
—
Fabaceae

Slatkastolisni kozlinac
—
Wild Milk-vetch
Astragalo falciforme
Süß-Tragant

IME

Astragalus glycyphyllos L.

OPIS Slatkastolisni kozlinac je višegodišnja zeljasta vrsta koja raste u obliku polegnutog grma ili se uvija i naraste do 120 cm visine. Listovi su zeleni, neparno perasti, s 4 do 7 pari jajastih lisaka. Cvjetovi su žuto-zelenkaste boje, skupljeni u grozdove. Plodovi su uspravne mahune, cilindričnog oblika, koje imaju po sredini duguljastu brazdu. RASPROSTRANJENOST Europa i južni Sibir. STANIŠTE I EKOLOGIJA Vrsta raste uz rubove šuma i ponekad na livadama. DOBRO JE ZNATI Vrsteno ime *glycyphyllos* ima porijeklo u grčkim riječima *glykys* - slatko i *phyllon* - list, jer su listovi slatkastog okusa. U narodnoj medicini koristi se korijen koji ima diuretsko djelovanje, a također se može upotrebljavati kao osvježavajuće piće ili kao čaj zbog slatkastog okusa koji daje aktivni sastojak glicirizin.
—

CVIJET

Centaurea rupestris L.

glavočike
—
Asteraceae

Kamenjarska zečina
—
Karst Knapweed
Fiordaliso giallo
Felsen-Flockenblume

IME

Centaurea rupestris L.

OPIS Kamenjarska zečina je višegodišnja biljaka, koja naraste do 70 cm visine. Stabljike su joj uspravne, često od baze razgranjene. Listovi su zeleni, perasto razdijeljeni te mogu biti goli ili blago dlakavi, bočni segmenti listova su linearni ili lancetasti. Cvatne glavice su na dugačkoj stapci, izvana glavice imaju ovojne ljuske koje su posložene kao crepovi. Na vrhovima ovojnih ljuska su smješteni sitni trnovi koji mogu biti različitih dužina. Cvjetovi su žute boje. Plodovi su roške koje na vrhu imaju do 2 mm duge dlačice. RASPROSTRANJENOST Središnja Italija, Slovenija i priobalni dio Hrvatske. STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste na suhim submediteranskim kamenjarskim i planinskim travnjacima na vapnencu. DOBRO JE ZNATI Morfološki vrlo varijabilna vrsta koja u Hrvatskoj dolazi s nekoliko podvrsta koje se razlikuju prema obliku ovojnih ljusaka na glavicama i dužini trnova. U Hrvatskoj je zakonom zaštićena.
—

CVIJET

Chamaespartium sagittale (L.) Gibbs

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

mahunarke
—
Fabaceae

Lipica
—
Winged Broom
Ginestra alata
Flügel-Ginster

IME

Chamaespartium sagittale (L.) Gibbs

OPIS Lipica je višegodišnja vrsta koja ima puzajuće drvenaste stabljike iz kojih izbijaju ogranci na kojima se nalaze cvatovi. Cvjetajuće stabljike su zeljaste, obično okriljene, 10-50 cm visoke, a krila su stisnuta u člancima stabljike. Listovi su eliptični, odozgo gotovo goli, odozdo dlakavi. Cvjetovi su žuti, veliki 10 do 12 mm i skupljeni su u grozd. Plod je mahuna, dlakava, dugačka do 20 mm. RASPROSTRANJENOST Srednja i južna Europa. STANIŠTE I EKOLOGIJA Optimalne uvjete za život nalazi u ekosustavima acidofilnih livada, u brdskom i gorskom pojasu, a raste također i na suhim travnjacima. DOBRO JE ZNATI Ova vrsta je jedini predstavnik roda *Chamaespartium* u sastavu samonikle flore Hrvatske.
—

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Coronilla vaginalis Lam.

mahunarke
—
Fabaceae

Krilastoplodni grašar
—
Scorpion Vetch
Coronetta
Scheiden-Kronwicke

IME

Coronilla vaginalis Lam.

OPIS Višegodišnja vrsta koja naraste do 20 cm visine. Iz polegnutih odrvenjelih stabljika se uzdižu zeljasti ogranci koji mogu biti i polegli. Cijela biljka je gola te ima modrikasto-zelenu boju. Listovi su neparno perasti, sa 7 do 11 eliptičnih do ovalnih lisaka, a palistići često otpadaju. Cvat se sastoji od 4 do 6 cvjetova žute boje, na kratkim peteljkama, koji su skupljeni u vršni štitac. Plodovi su člankovite mahune koje imaju 4 do 8 članaka. RASPROSTRANJENOST Središnja i južna Europa, zapadni dio balkanskog poluotoka. STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste na kamenitim i suhim obroncima te na krškim travnjacima u gorskom i pretplaninskom pojasu. DOBRO JE ZNATI Latinsko ime roda *Coronilla* potječe od latinske riječi *corona* - kruna, vijenac, zbog toga što su cvjetovi položeni kao da tvore krunu.
—

Cotinus coggygria Scop.

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

vonjače, rujevi
—
Anacardiaceae

Obična rujevina
—
Smoke Tree
Sommacco selvatico
Perückenstrauch

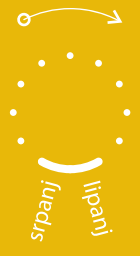

IME

Cotinus coggygria Scop.

OPIS Obična rujevina je grm koji naraste i do 3 m visine. Listovi su izmjenični, goli, zeleni, cjelovitog ruba, a donji su gotovo okruglasti dok su gornji obrnuto jajasti. Cvjetovi su sitni, žućkasto-zeleni, tvore uspravni, jako razgranjeni cvat - metlicu. Plodovi su koštunice koji sadrže dugačke peraste, većinom crvenkaste dlačice. RASPROSTRANJENOST Južna Europa, Kavkaz i središnja Azija. STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste na toplim i kamenitim staništima, u šikarama i termofilnim šumama i do 1600 m nadmorske visine. DOBRO JE ZNATI Često se uzgaja kao ukrasna biljka zbog crvene boje listova i cvata. Na rujevini su najdekorativnije cvjetne stapke koje okružuju plod. Cvjetne stapke se nakon cvjetanja izdužuju i pokrivene su dugačkim, crvenkastim dlačicama.
—

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Euphorbia nicaeensis All.

mlječike
—
Euphorbiaceae

Nicejska mlječika
—
Spurge
Euforbia di Nizza
Nizza-Wolfsmilch

IME

Euphorbia nicaeensis All.

OPIS Višegodišnja vrsta s drvenastom bazom koja naraste do 80 cm visine. Biljka je modrozeleno nahukana, gola ili rijetko dlakava. Listovi su izmjenični, duguljasto lancetasti, 10-75 mm dugački. Cvat je građen od 5-18 zraka, na vrhovima kojih se nalaze mali sitni neugledni cvjetovi u cijatijima (tipični cvatovi kod mlječika) koji su obavijeni s dva žuta ovojna lista (brakteje). Plod je tobolac, na površini naboran i ponekad dlakav. Sjemenke su sitne, gotovo glatke, istočkane, blijedosive. RASPROSTRANJENOST Mediteranske zemlje i Rusija. STANIŠTE I EKOLOGIJA Suhi kamenjarski travnjaci. DOBRO JE ZNATI Rod *Euphorbia* je jedan od najvećih i najraznolikijih rodova u biljnom carstvu. Hrvatsko ime mlječike su dobile jer u svim dijelovima sadrže otrovni mliječni sok.
—

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Genista sericea Wulfen

mahunarke
—
Fabaceae

Svilena žutilovka
—
Greenweed, Genista
Ginestra sericea
Seiden-Ginster

IME

Genista sericea Wulfen

OPIS Niska grmolika biljka koja može narasti do 20 cm visine, jako razgranjenih izbojaka, obraslih svilenkastim kratkim dlačicama bez trnova. Gornja strana listova je gola, dok su listovi s donjih strana presvučeni svilenkastim svjetlucavim dlačicama, kakvima su obrasle stapke te češke cvjetova. Nekoliko cvjetova (2 do 7) skupljeno je u vršne glavičaste ili grozdaste cvatove. Plod je spljoštena, gustodlakava mahuna, tamnosmeđe boje s tamnim okruglastim dlakama. RASPROSTRANJENOST Endem zapadnog dijela Balkanskog poluotoka. STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste na kamenjarima, kamenjarskim pašnjacima i travnjacima. DOBRO JE ZNATI Engleska kraljevska dinastija Plantagenet dobila je svoje ime po biljci (“planta genista”) koju je prvotno koristila kao simbol.
—

CVIJET

Genista sylvestris Scop.

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

mahunarke
—
Fabaceae

Uskolisna žutilovka
—
Greenweed, Genista
Ginestra di Carniolia
Wald-Ginster

IME

Genista sylvestris Scop.

OPIS Višegodišnja trajnica koja raste kao niski polugrm. Ogranci su malo razgranjeni, povijeni u luku i obrasli kratkim dlakama. U pazušcima gornjih listova strše tanki, mekani i perasto razgranjeni trnovi. Listovi su linearni, kruti i šiljasti, dugački 6 do 12 mm. Cvjetovi su zlatnožute boje, skupljeni u uske i rijetke grozdaste cvatove. Plod je mahuna koja je rijetko dlakava. RASPROSTRANJENOST Italija, Albanija i istočna jadranska obala. STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste na suhim kamenjarskim travnjacima i pašnjacima. DOBRO JE ZNATI Na području Hrvatske raste i endemična dalmatinska žutilovka (*Genista sylvestris* subsp. *dalmatica*), koja je zakonom zaštićena. Ona je obrasla hrapavim dlakama i gotovo pod pravim kutom stršećim krutim trnovima.
—

CVIJET

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Genista tinctoria L.

mahunarke
—
Fabaceae

Bojadisarska žutilovka
—
Dyer's Greenweed
Ginestra minore
Färber-Ginster

IME

Genista tinctoria L.

OPIS Višegodišnja polugrmolika trajnica koja naraste do 60 cm visine. Izdanci su uspravni, isprugani i zelene boje. Listovi su izmjenični, jednostavni, lancetasti, s dva vrlo sitna palistića pri bazi. Cvjetovi su žute boje i grupirani u grozdasti cvat pri vršnom dijelu ogranka. Plod je mahuna koja je glatka, izdužena i plosnata. RASPROSTRANJENOST Europa i Azija. STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste na suhim travnjacima, vrištinama, šumama i šikarama hrasta i bukve, garizima i makijama te na relativno vlažnim i pjeskovitim tlima. DOBRO JE ZNATI Stabljike i listovi, a pogotovo cvjetovi žute boje sadrže genistein i luteolin. Bojadisarku žutilovku još su Rimljani upotrebljavali za bojenje lana i vune. Također ima primjenu u narodnoj medicini i homeopatiji. Zakonom je zaštićena.
—

Helianthemum nummularium (L.) Mill. subsp. *grandiflorum* (Scop.) Schinz et Thell.

bušini
—
Cistaceae

Velecvjetna sunčanica
—
Common Rockrose
Eliantemo maggiore
Großblütiges
Sonnenröschen

IME

Helianthemum nummularium (L.) Mill. subsp. *grandiflorum* (Scop.) Schinz et Thell.

OPIS Višegodišnja trajnica naraste do 30 cm visine. Njezine mnogobrojne stabljike su uspravne ili pužu, pri dnu su odrvenjele. Listovi su nasuprotni, na kratkim peteljkama, mogu biti široko lancetasti ili duguljasti do široko jajasti. Na rubu su blago previnuti, s obje strane ili samo odozgo prekriveni su dugim dlakama. Cvjetovi su vrlo veliki, oko 3,5 cm u promjeru, žute su boje. Latice brzo otpadaju i duže su od lapova, koji imaju po žilama čuperke dugih dlaka. Prašnici su mnogobrojni. Plod je goli tobolac koji se otvara s tri šava. Sjemenke su smeđe boje i na površini bradavičaste. RASPROSTRANJENOST Srednja, južna i jugozapadna Europa. STANIŠTE I EKOLOGIJA Svojta voli otvorena i topla staništa na vapnenačkoj podlozi, na kamenitim brežuljcima, suhim planinskim travnjacima i pašnjacima. DOBRO JE ZNATI Ime roda *Helianthemum* dolazi od grčke riječi *helios* - sunce, što se odnosi na njegovu ekologiju, jer vrste ovog roda rastu na osunčanim mjestima.

—

CVIJET

Hypericum perforatum L.

pljuskavice
—
Guttiferae, Clusiaceae

Gospina trava
—
Perforate St. John's-wort
Erba di S. Giovanni comune
Tüpfel-Johanniskraut

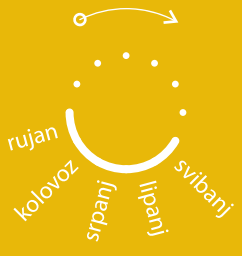

IME

Hypericum perforatum L.

OPIS Gospina trava je trajnica, čija zeljasta i gola stabljika može narasti i do 1 m visine. Ima posebno građene listove koji su goli i prekriveni prozirnim točkicama (žlijezdama) pa izgledaju kao da su probušeni, perforirani (lat. *perforo* - probušiti). Cvjetovi su zlatnožute boje s brojnim prašnicima, a latice su prekrivene crnim točkicama. Plod je tobolac s uljnim kanalićima. RASPROSTRANJENOST Srednja, južna i jugozapadna Europa. STANIŠTE I EKOLOGIJA Svojta voli otvorena i topla staništa na vapnenačkoj podlozi, na kamenitim brežuljcima, suhim planinskim travnjacima i pašnjacima. DOBRO JE ZNATI Kada protrljamo latice Gospine trave, na prstima ostaje crvena boja poput krvi, često ju zovu i "krv svetog Ivana". Odavna je poznata ljekovita biljka, osobito je djelotvorna pri zacjeljivanju rana i opeklina. Također djeluje umirujuće na živčani sustav, stoga se najviše koristi pri ublažavanju depresije.
—

CVIJET

Inula salicina L.

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

glavočike
—
Asteraceae

Vrboliki oman
—
Irish Fleabane
Enula aspra
Weidenblatt-Alant

IME

Inula salicina L.

OPIS Vrboliki oman je trajnica koja ima uspravnu stabljiku od 20 do 80 cm visine. U podzemnom dijelu razvija puzeći podanak (rizom). Listovi nemaju lisnu peteljku i podsjećaju na listove vrbe (lat. *salix* - vrba). Cvjetovi su narančastožute ili smeđežute boje koji su skupljeni u glavičast cvat, na rubovima s jezičastim, a u sredini s cjevastim cvjetovima. Plod je gola roška. RASPROSTRANJENOST Europska biljka, rasprostranjena od Skandinavije do sjevernog dijela Balkana. STANIŠTE I EKOLOGIJA Pojavljuje se na suhim, grmljem i travom obraslim obroncima, u svijetlim i toplim šumama, osobito hrasta medunca i crnog graba, te uz rub šume, na sječinama i dr. DOBRO JE ZNATI Vrboliki oman zakonom je zaštićena vrsta.
—

CVIJET

Juniperus oxycedrus L.

čempresi
—
Cupressaceae

Šmrika
—
Prickly Juniper
Ginepro ossicedro
Stech-Wacholder

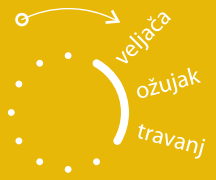

IME

Juniperus oxycedrus L.

OPIS Grm ili manje razgranjeno stablo, okruglaste krošnje. Kora je u mladosti glatka, a poslije je sivosmeđe do smeđecrvene boje koja se ljušti u trakama. Listovi su u obliku iglica ili četina, skupljeni u pršljenovima po tri, oštro ušiljeni, kruti, s gornje strane s dvije pruge. Sjemenke su smještene u bobičastom češeru, koji sazrijeva u drugoj godini i nosi po tri duguljaste sjemenke. RASPROSTRANJENOST Zemlje Sredozemlja, Krim, Kavkaz i sjeverna Afrika. STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste na toplim staništima u sastavu kamenjarskih travnjaka, makija i gariga. DOBRO JE ZNATI Drvo šmrike intenzivno miriše, zbijeno je, tvrdo, žilavo i smolasto, a služi uglavnom za izradu manjih predmeta te destilaciju ulja koje ima primjenu u medicini i mikroskopiji. Prokuhani plodovi mogu se koristiti kao odličan začin različitim jelima, osobito mesnim. U primorskom području od plodova se priprema rakija smrikovača.
—

CVIJET

Lilium carniolicum Bernh. ex Koch

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

ljiljani
—
Liliaceae

Kranjski ljiljan
—
Carnic Lily
Giglio di Carniola
Krein-Lilie

IME

Lilium carniolicum Bernh. ex Koch

OPIS Trajnica koja u podzemnom sloju razvija lukovicu, sastavljenu od većeg broja debelih, mesnatih listova. Uspravna stabljika visoka je od 50 do 100 cm, nosi mnogobrojne listove, naizmjenično raspoređene i dugačke do 8 cm, koji se prema vrhu stabljike postupno smanjuju. Viseći cvjetovi intenzivna mirisa su pojedinačni (rjeđe po dva ili više), narančastocrvene ili zlatnožute boje sa smeđim pjegama. Ocvijeće je građeno od šest slobodnih listova koji su već od dna svinuti unatrag. Šest prašnika ima velike žute prašnice koje vise s dugačkih prašničkih niti. Plod je tobolac s mnogo sjemenaka. RASPROSTRANJENOST Sjeveroistočna Italija, Slovenija, Hrvatska, zapadna Bosna i Hercegovina. STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste na livadama i šumskim rubovima planinskih i gorskih predjela. DOBRO JE ZNATI U Sloveniji su najčešća staništa kranjskog ljiljana (vrsteno ime!), gdje je zaštićen još od 1947. Nalazi se u Crvenoj knjizi vaskularne flore Hrvatske u kategoriji osjetljivih biljaka. Često se uzgaja u vrtovima.
—

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Lotus corniculatus L.

mahunarke
—
Fabaceae

Smiljkita
—
Bird's-foot Trefoil
Ginestrino comune
Gewönlicher Hornklee

IME

Lotus corniculatus L.

OPIS Smiljkita je trajnica koja u podzemnom sloju razvija vretenast korijen, dok polegla ili uzdižuća stabljika može narasti od 5 do 30 cm visine (rijetko i više). Cvjetovi su sumpornožute boje i podsjećaju na leptira. Cvjetovi ne dolaze pojedinačno, nego su skupljeni (njih 4 do 6) u štitaste cvatove. Plod je kestenjastosmeđa ušiljena mahuna. RASPROSTRANJENOST Europa, Azija, Afrika, Australija i Sjeverna Amerika; ova je vrsta široko rasprostranjena. STANIŠTE I EKOLOGIJA Ima široku ekološku valencu u odnosu na ekološke utjecaje, stoga raste na otvorenim i zasjenjenim mjestima poput livada i pašnjaka, među grmljem i kamenjem od nizinskog pa sve do planinskog pojasa, ali uglavnom na karbonatnoj podlozi. DOBRO JE ZNATI Dobra je krmna biljka, listovi su bogati vitaminima i bjelančevinama. Često se uzgaja na siromašnijim tlima kao zamjena za lucernu.
—

CVIJET

Melampyrum barbatum Waldst. et Kit. subsp. *carstiense* Ronniger

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

zijevalice
—
Scrophulariaceae

Krška urodica
—
Cow-wheat
Spigarola pubescente
Karst-Wachtelweizen

IME

Melampyrum barbatum Waldst. et Kit. subsp. *carstiense* Ronniger

OPIS Jednogodišnja biljka čije stabljike narastu i do 40 cm visine. Listovi su lancetasti, do 15 mm široki, cjeloviti ili nazubljeni. Cvjetovi su većinom blijedožute boje, iako mogu biti ljubičasto obojani, ali je donja usna uvijek žuta. Cvat je cilindrični klas, sa zelenim ili ljubičastim ovalno-lancetastim braktejama, koje su pri bazi cjelovite i široke, a prema vrhu su ušiljene i češljasto rasperane. RASPROSTRANJENOST Balkanski poluotok, istočna Italija i južna Austrija. STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste uz rubove šuma, na poljima, travnjacima i livadama. DOBRO JE ZNATI Krška urodica je poluparazit koji raste na korijenju drugih biljaka.
—

CVIJET

Onosma echioides L. subsp. *dalmatica* (Scheele) Peruzzi et N. G. Passal.

oštrolisti
—
Boraginaceae

Rumenjača
—
Goldendrop
Viperina comune
Lotwurz

srpanj lipanj

IME

Onosma echioides L. subsp. *dalmatica* (Scheele) Peruzzi et N. G. Passal.

OPIS Rumenjača ima razgranat drvenasti podanak (rizom) i stabljiku od 10 do 30 (rjeđe 60) cm visine. Stabljike su prekrivene rijetkim čekinjastim dlakama i finijim zvjezdastim dlakama, dok su listovi gusto zvjezdasto dlakavi. Cvjetovi su blijedožute boje, cjevasto-zvonastog oblika, skupljeni u jednostavne ili rašljaste kovrčice. Plodići su vrlo sitni, gotovo sjedeći oraščići. RASPROSTRANJENOST Istočna jadranska obala. STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste na suhim kamenjarskim travnjacima, većinom na vapnencu. DOBRO JE ZNATI Rumenjača je endemična vrsta. Smatra se da ima ljekovita svojstva.

—

Rhinanthus minor L.

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

zijevalice
—
Scrophulariaceae

Mali šuškavac
—
Yellow Rattle
Cresta di gallo minore
Kleiner Klappertopf

IME

Rhinanthus minor L.

OPIS Biljka je jednogodišnji poluparazit na korijenu drugih vrsta. Ima uspravnu dlakavu stabljiku, a može narasti od 10 do 30 cm visine. Listovi su bez peteljke, smješteni jedan nasuprot drugome. Nekoliko skupljenih cvjetova svjetložute boje nalazi se na vršnom dijelu stabljike. Sjemenke ploda u fazi dozrijevanja šuškaju u suhom tobolcu, pa vjerojatno otuda hrvatsko ime ove vrste. RASPROSTRANJENOST Europa, zapadna Azija. STANIŠTE I EKOLOGIJA Čest stanovnik suhih brdskih livada, ali rjeđe može doći i na vlažnijim livadama u dolinama potoka, na neutralnim, slabo bazičnim i slabo kiselim tlima. DOBRO JE ZNATI Medonosna biljka, ali nije pogodna za ispašu. Biljka je poznata po svojoj medicinskoj učinkovitosti, pa se može koristiti za ublažavanje simptoma astme, kašlja te u liječenju bolesti očiju.
—

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Ruscus aculeatus L.

ljiljani
—
Liliaceae

Bodljikava veprina
—
Butcher's Broom
Ruscolo pungitopo
Stech-Mäusedorn

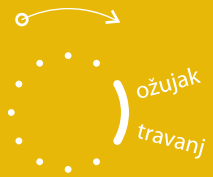

IME

Ruscus aculeatus L.

OPIS Vazdazelena, grmolika biljka, visine 30 do 80 cm. U podzemnom sloju razvija razgranjene podanke (rizome). Nepravi listovi (filokladiji), koji nastaju preobrazbom stabljike, jajasti su i s bodljom na vrhu, a na njima su sitni i kožasti pravi listići. Cvjetovi su neugledni i zelenkastobijeli. Vrsta je dvodomna, što znači da su muški i ženski cvjetovi na odvojenim jedinkama. Plod je boba promjera oko 1 cm, nakon dozrijevanja žarkocrvene boje. RASPROSTRANJENOST Zapadna, južna i jugoistočna Europa, Mala Azija, sjeverna Afrika. STANIŠTE I EKOLOGIJA Najčešće dolazi u primorskim šumama i makiji, dok na kontinentu raste samo u toplijim šumama na suhim i kamenitim mjestima. DOBRO JE ZNATI Epitet *aculeatus* (lat. - bodljikav, oštar) odnosi se na bodljikave filokladije. Crveni su plodovi tijekom zime dekorativni u cvjetnim aranžmanima. Pripravci napravljeni iz sastojaka bodljikave veprine koriste se protiv grčeva u mišićima, za liječenje oteklina, proširenih vena i dr.
—

CVIJET

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Scorzonera austriaca Willd.

glavočike
—
Asteraceae

Austrijski zmijak
—
Austrian Viper's Grass
Scorzonera barbuta
Österreichische
Schwarzwurzel

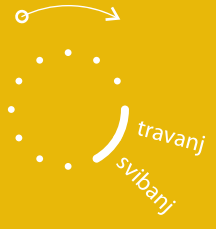

IME

Scorzonera austriaca Willd.

OPIS Biljka uspravnih stabljika s po jednom cvjetnom glavicom. Ima prizemne listove modrozelene boje, koji su po obliku duguljasto kopljasti do linearni i šiljati. Pri lisnoj bazi spojeni su tankom peteljkom. Listići cvatnog ovoja su goli i modrozelene boje. Cvjetovi su žute boje i skupljeni u pojedinačne cvatove glavice. RASPROSTRANJENOST Područje jugoistočne Europe te južni i istočni dijelovi Rusije. STANIŠTE I EKOLOGIJA Austrijski zmijak preferira kamenjarske, tople i suhe travnjake od priobalnog do gorskog pojasa. DOBRO JE ZNATI Ime roda *Scorzonera* ima porijeklo u talijanskim riječima *scorza* - kora i *nera* - crna i strarofrancuskoj riječi *scorzon* - guja, zmija. Postoji uvjerenje da korijen izvlači zmijski otrov iz mjesta ugriza.
—

CVIJET

Scorzonera villosa Scop.

glavočike
—
Asteraceae

Vlasasta murava
—
Viper's Grass
Scorzonera spinulosa
Schwarzwurzel

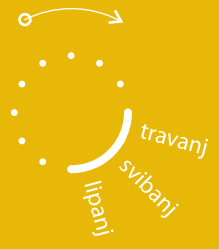

IME

Scorzonera villosa Scop.

OPIS Ima vertikalno položen podanak (rizom) cilindričnog oblika, ponekad s duboko ukopanim jajolikim gomoljima. Stabljika je uspravna i većinom nerazgranata od 35 do 60 cm visine. Vrlo uski i 10 do 25 cm dugački linearni listovi razvijaju se najčešće u donjoj polovici stabljike. Biljka ima duge jezičaste cvjetove skupljene u glavičast cvat žute boje. Plod je roška. RASPROSTRANJENOST Južni dio Apeninskog poluotoka, Sicilija i Sardinija, cijelo istočnojadransko primorje (ilirsko-apeninski endem). STANIŠTE I EKOLOGIJA Preferira osunčana i kamenita staništa, pa je česta na kamenjarskim pašnjacima i otvorenim šikarama do 1200 m nadmorske visine. DOBRO JE ZNATI Najpoznatija vrsta roda *Scorzonera* je španjolski zmijak (*Scorzonera hispanica*), čiji se crni korijen koristi kao povrće.
—

CVIJET

Senecio doronicum (L.) L.

glavočike
—
Asteraceae

Divokozjački staračac
—
Ragwort
Senecione mezzano
Gämswurz-Greiskraut

IME

Senecio doronicum (L.) L.

OPIS Trajnica koja naraste od 20 do 40 cm visine. Stabljika je uspravna i jednostavna, na vrhu nosi jedan glavičasti cvat ili se u gornjem dijelu račva u nekoliko ogranaka, od kojih svaki nosi po jedan cvat. Listovi su kopljasti, kožasti i prekriveni vunastim dlakama. Cvjetovi su žute do narančastožute boje, skupljeni u cvat glavicu. RASPROSTRANJENOST Planine središnje i južne Europe. STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste na kamenjarskim i humusnim travnjacima i rudinama gorskog i pretplaninskog područja, u ponikvama, pa i u sastavu klekovine bora od 1000 do 1700 m nadmorske visine. DOBRO JE ZNATI Botaničko ime potječe od latinskog *senex* - starac, vjerojatno zbog bjelkastih dlaka na plodićima koji podsjećaju na sjedokosog starca.
—

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Tragopogon pratensis L.

glavočike
—
Asteraceae

Livadna kozja brada
—
Goat's-beard,
Jack-go-to-bed-at-noon
Barba di becco comune
Wiesen-Bocksbart

IME

Tragopogon pratensis L.

OPIS Višegodišnja biljka, uspravne stabljike visoke 30 do 70 cm. Vrlo je uočljiva zbog velikih, jarkožutih jezičastih cvjetova. Ima valjkasto-vretenast smeđi korijen s mnogo mliječnog soka. Listovi su dugi i goli, kopljastog oblika, a osnovom obavijaju polovicu stabljike. RASPROSTRANJENOST Europa, Kavkaz, Iran, Sibir. STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste od submediteranskog i nizinskog do brdskog i gorskog pojasa. Ima širok ekološki raspon u odnosu na matični supstrat i tipove zemljišta, stoga ga nalazimo na karbonatima i silikatima, odnosno na dolomitima i serpentinama i njihovim uglavnom razvijenim tlima. Serpentinske populacije uglavnom su vezane za livade i pašnjake. DOBRO JE ZNATI Livadna kozja brada je dobila ime po cvjetovima koji, dok su zatvoreni, podsjećaju na kozju bradu. Svi dijelovi biljke su jestivi. Dobra je krmna i medonosna biljka.
—

CVIJET

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Vincetoxicum hirundinaria Medik. subsp. *adriaticum* (Beck) Markgr.

svilenice
—
Asclepiadaceae

Jadranski lastavičnjak
—
Swallow-wort
Vincetossico adriatico
Schwalbenwurz

IME

Vincetoxicum hirundinaria Medik. subsp. *adriaticum* (Beck) Markgr.

OPIS Biljka u podzemnom sloju ima razvijen podanak (rizom), s mnogobrojnim bjelkastim korjenčićima, iz kojega izbija više uspravnih stabljika visokih od 50 do 75 cm. Listovi su srcolikog oblika s kratkim peteljkama, lice lista je tamnije boje od naličja. Na istoj stabljici pojavljuju se listovi različitih oblika (heterofilija), u donjem sloju su jajasti sa šiljastim vrhom, dok su gornji listovi duguljasti. Mali, bijeli ili žućkasti cvjetovi nalaze se u skupinama. Plod (tobolac) sadrži puno jajastih, sploštenih sjemenaka sa svilenkastim čuperkom nalik na lastavicu (lat. *hirundo* - lastavica). RASPROSTRANJENOST Ilirsko-jadranska svojta: endem istočnojadranskog primorja. STANIŠTE I EKOLOGIJA Preferira sunčana mjesta, u rjeđim šikarama i šumama; na vlažnijim mjestima često i kao povijuša oko grmlja. DOBRO JE ZNATI Sadrži glikozid (vincetoksin) i druge otrovne tvari. Uvrštena je u Crvenu knjigu vaskularne flore Hrvatske jer se ubraja u ugrožene biljke.
—

CVIJET

Anacamptis pyramidalis (L.) Rich.

kaćuni, orhideje
—
Orchidaceae

Crvena vratiželja
—
Pyramidal Orchid
Orchide piramidale
Pyramiden-Hundswurz

IME

Anacamptis pyramidalis (L.) Rich.

OPIS Biljka može narasti do 60 cm visine, okruglaste, zelenkaste stabljike. Pri dnu stabljike nalaze se linealno-lancetasti listovi koji je obavijaju. Stabljika na vrhu nosi krupni cvat (grozd), dug do 8 cm, koji je u početku piramidalan (vrsteno ime!), a poslije poprima jajast ili valjkast oblik. Cvjetovi su blijedoružičaste do tamnoružičaste, a rjeđe tamnocrvene ili bijele boje. Plod je tobolac s puno sitnih sjemenaka. RASPROSTRANJENOST Gotovo čitava Europa, mediteranske zemlje, Mala Azija, Iran i sjeverna Afrika. STANIŠTE I EKOLOGIJA Sunčani i suhi karbonatni kamenjarski travnjaci, garizi, rubovi šuma, šikare. Raste sve do 1200 m nadmorske visine. DOBRO JE ZNATI Danju cvjetovi ispuštaju snažan miris, koji malo podsjeća na vaniliju, kako bi privukli danje leptire, dok noću ispuštaju neugodan vonj kojim privlače noćne oprašivače. Iako je u Hrvatskoj razmjerno česta vrsta, ona je zakonom zaštićena.
—

Anthyllis montana L. subsp. *jacquinii* (A. Kern) Hayek

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

mahunarke
—
Fabaceae

Jacquinov ranjenik
—
Jacquin's Kidney Vetch
Vulneraria montana
Jacquins Wundklee

IME

Anthyllis montana L. subsp. *jacquinii* (A. Kern) Hayek

OPIS Biljka ima podzemni organ - podanak (rizom), a nadzemni organ je razgranat te su mu grane snažne i položene na zemlji. Cvjetovi su skupljeni u glavičaste cvatove široke od 2 do 2,5 cm. Svijetlocrvene su do ružičaste ili ružičasto-bijele boje, često prožeti tamnije obojenim žilama. **RASPROSTRANJENOST** Jugoistočne Alpe, Apeninski i Balkanski poluotok. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na planinskim rudinama i travnjacima na vapnencu. **DOBRO JE ZNATI** Svojta je uvrštena u Crvenu knjigu vaskularne flore Hrvatske u kategoriju najmanje zabrinjavajućih svojti. Izrazito je heliofilna biljka, koja vrlo dobro podnosi ultraljubičaste zrake, a pored toga dugu i kratku fiziološku sušu. U uzgoju je pogodna za kamenjare i alpski vrt.

—

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Colchicum autumnale L.

mrazovci
—
Colchicaceae

Jesenski mrazovac
—
Autumn crocus
Colchico d'autunno
Herbstzeitlose

IME

Colchicum autumnale L.

OPIS Zeljasta trajnica do 20 cm visine, s podzemnom stabljikom-lukovicom gomoljasta oblika. Listovi su prizemni, uspravni i rastu u rano proljeće sljedeće godine kad između njih izrasta plod koji se razvija pod zemljom. Cvjetovi su ružičaste do blijedoljubičaste boje, a pojavljuju se pojedinačno (rjeđe 2 do 3 zajedno). Biljka cvjeta u jesen (lat. *autumnalis* - jesenski). Plod je tobolac s puno crnih sjemenaka. **RASPROSTRANJENOST** Zapadna, srednja i južna Europa, sjeverna Afrika. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na vlažnim livadama. **DOBRO JE ZNATI** Svi dijelovi biljke su jako otrovni. Zabilježeni su slučajevi trovanja i smrt ljudi koji su jeli salatu pripremljenu od listova jesenskog mrazovca, zamijenivši otrovni mrazovac s jestivim medvjeđim lukom.
—

Dianthus carthusianorum L. subsp. *sanguineus* (Vis.) Hegi

klinčići, karanfili
—
Caryophyllaceae

Krvavocrveni karanfil
—
Charterhouse Pink
Garofano sanguigno
Kartäuser-Nelke

IME

Dianthus carthusianorum L. subsp. *sanguineus* (Vis.) Hegi

OPIS Raste kao zbito busenasta trajnica s razgranjenim podankom (rizomom) koji nosi više prizemnih listova - rozeta. Stabljike su uspravne, razgranjene, gole, ima ih nekoliko i narastu do 80 cm visine. Prizemni listovi su 1 mm široki, usko linearni i više-manje uzdužno savijeni. Cvjetovi su grupirani u vršnu glavicu koja je obavijena ovojnim ljuskama (braktejama), koje su jajaste i završavaju osatim nastavkom. Čaška je dugačka 14-16 mm i tamnocrvene je boje. Cvjetovi su maleni i grimizne boje. Plod je tobolac. **RASPROSTRANJENOST** Istočne Alpe i Balkanski poluotok. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na suhim i kamenjarskim travnjacima i pašnjacima primorskih, rjeđe kontinentalnih krajeva, a ponekad i u makiji. **DOBRO JE ZNATI** Botaničko ime ove biljke potječe od latinske riječi *sanguis*, što znači krv (crveno-grimizni cvjetovi!). U Hrvatskoj je zakonom zaštićena.
—

CVIJET

Dianthus sylvestris Wulfen in Jacq. subsp. *tergestinus* (Reichenb.) Hayek

klinčići, karanfili
—
Caryophyllaceae

Tršćanski klinčić
—
Wood Pink
Garofano Triestino
Triestiner Nelke

IME

Dianthus sylvestris Wulfen in Jacq. subsp. *tergestinus* (Reichenb.) Hayek

OPIS Raste kao busenasta trajnica koja ima drvenasti korijen i bazalne dijelove stabljike, a naraste 10 do 30 cm visine. Cijela biljka ima plavkasto-zelenkastu boju zbog voštane prevlake po sebi. Bazalnih listova ima više, širine 1-2 mm i smješteni su u rozeti. Stabljični listovi su nasuprotni i kraći od članaka stabljike. Stabljike su uspravne i u gornjem dijelu obično razgranjene. Cvjetovi su pojedinačni, rijetko ih ima 2-3. Latica ima pet, ružičaste ili blijedo-ružičaste boje. Čaške su dugačke 10-20 mm. Plodovi su tobolci s mnogo sjemenki, koji se otvaraju na vrhu s četiri zaklopca. **RASPROSTRANJENOST** Sjeverozapadni dio Balkanskog poluotoka, odnosno istočna jadranska obala i poluotok Monte Gargano u Italiji. Vrste koje imaju ovakvu rasprostranjenost nazivamo još i ilirsko-jadranskim endemima. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na otvorenim i suhim staništima, na kamenjarskim krškim travnjacima i pašnjacima te na stjenovitim staništima. **DOBRO JE ZNATI** Zakonom je strogo zaštićena i endemična vrsta.
—

Frangula rupestris (Scop.) Schur.

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

krkavine
—
Rhamnaceae

Krkavina kamenjarka
—
Glossy Buckthorn
Frangola triestina
Felsen-Faulbaum

IME

Frangula rupestris (Scop.) Schur.

OPIS Nizak listopadni grm do 150 cm visine. Stabljike su isprva dlakave, a potom gole. Listovi su izduženo eliptični do okruglasti, od 2 do 5 cm dužine. Cvjetovi su sitni i neugledni, dvospolni, skupljeni u pazušcima listova, iz kojih se razvijaju plodovi koji zriju u rujnu. Plod je okruglasta, mesnata koštunica, veličine manjeg zrna graška, ispočetka zelena, a kasnije poprima crvenu te u konačnici crnu boju. **RASPROSTRANJENOST** Jugoistočne Alpe, Balkanski poluotok, transilvanijske Alpe i Karpati. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Vrsta voli otvorena staništa, te joj pogoduje vapnenačka podloga te obilje sunca i topline. Raste na kamenitim mjestima i u pukotinama stijena, u područjima s toplom klimom, najčešće u pojasu krške šume bjelograba. **DOBRO JE ZNATI** Poznata je u narodnoj medicini, kao ljekovita biljka.
—

CVIJET

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Gladiolus illyricus W.D.J.Koch

perunike
—
Iridaceae

Ilirski mačić
—
Wild-Gladiolus
Gladiolo illirico
Illyrien-Siegwurz

IME

Gladiolus illyricus W.D.J.Koch

OPIS Biljka je visoka od 25 do 50 cm, trajnica. U podzemnom dijelu stabljike razvija gomoljastu okruglastu lukovicu. Listovi su sabljastog oblika (lat. *gladius* - mač, sablja) i pomalo nalik na listove trava. Cvjetovi su crvenkastoljubičaste boje, skupljeni u rahao klasast cvat. Plod je tobolac s tri naglašena rebra koji ima okriljene sjemenke. **RASPROSTRANJENOST** Srednja i južna Europa, Mala Azija, sjeverozapadna Afrika. **TANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste uglavnom na suhim kamenjarskim pašnjacima, od nizinskih predjela pa sve do montanog (brdskog) vegetacijskog pojasa, može doći u makiji i u otvorenim, svijetlim šumama. **DOBRO JE ZNATI** Osim ilirskog mačića, u Hrvatskoj još samoniklo rastu *Gladiolus communis*, *G. imbricatus*, *G. italicus* i *G. palustris*.
—

Gymnadenia conopsea (L.) R.Br.

kaćuni, orhideje
—
Orchidaceae

Mrežasti vranjak
—
Fragrant-orchid
Manina rosea
Mücken-Händelwurz

IME

Gymnadenia conopsea (L.) R.Br.

OPIS Mrežasti vranjak je trajnica koja naraste od 15 do 70 cm visine. Njena stabljika vitka je i uspravna, a pri dnu ima dva uspravna, opnasta smeđa lista priljubljena uz stabljiku. Ima uske listove plavozelene boje koji su skupljeni u donjem dijelu stabljike. Cvjetovi su sitni, crvene do crvenoljubičaste ili blijedocrvene do posve bijele boje, i katkad su mirisni. Medna usna je bijele boje. Cvjetovi su skupljeni u izduženom, zbijenom i valjkastom cvatu. Plod je tobolac. Biljka vrlo rijetko dolazi pojedinačno i najčešće raste u manjim ili velikim populacijama. **RASPROSTRANJENOST** Europa i Azija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na sunčanim, suhim do vlažnim staništima, većinom na karbonatnoj podlozi u sastavu brdskih travnjaka i livada. **DOBRO JE ZNATI** Plod (tobolac) može sadržavati više tisuća sitnih sjemenki čija je pojedinačna težina samo 0,008 mg.
—

Jurinea mollis (L.) Reichenb.

glavočike
—
Asteraceae

Meka medoglavka
—
Jurinea
Cardo del Carso
Silberscharte

IME

Jurinea mollis (L.) Reichenb.

OPIS Višegodišnja biljka čije stabljike narastu i do 70 cm visine. Bazalni listovi čine rozetu, perasto su razdijeljeni, s uvrnutim i valovitim rubom, sivkaste su boje s bijelim dlakama. Cvatne glavice su kuglaste do poluokruglaste, izvana imaju lancetaste do eliptično-lancetaste ovojne ljuske, koje su unatrag svinute i pri vrhovima ljubičaste i gusto su prekrivene bijelim dlakama te je ukupni dojam da su glavice paučinasto prevučene. Cvjetovi su ružičasto-ljubičasti. Plodovi su roške, koje su gole i do 5 mm dugačke, a na vrhu imaju dlačice (papus). **RASPROSTRANJENOST** Jugoistočne Alpe, središnji i južni Apenini, Balkanski poluotok, Mađarska i Rumunjska. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na toplijim i stjenovitim staništima u sastavu kamenjarskih travnjaka i pašnjaka. **DOBRO JE ZNATI** Osim ove vrste, u Hrvatskoj samoniklo rastu još samo dvije podvrste iz roda *Jurinea* (*Jurinea mollis* subsp. *mollis* i *Jurinea mollis* subsp. *moschata*).
—

Knautia illyrica Beck

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

češljugovine
—
Dipsacaceae

Ilirska prženica
—
Field Scabiosus
Ambretta illirica
Knautie,
Knopfblume,
Witwenblume

srpanj lipanj

IME

Knautia illyrica Beck

OPIS Trajnica čije stabljike često imaju ljubičaste mrlje. Listovi su obično kožičasti, narovašeno-nazubljeni, bazalni su jajoliko-lancetasti, cjeloviti ili lirasti, a gornji su obično perasti s 4 do 10 jajoliko-duguljastih bočnih režnjeva. Vršni je režanj duguljasto rombičan i dugošiljast. Cvjetna glavica je promjera 2,5 do 4 cm. Cvjetovi su ljubičaste boje. Čaška ima od 8 do 10 osji. **RASPROSTRANJENOST** Italija, Slovenija i Hrvatska. Zabilježena je na području Istre, Kvarnera, Like, Gorskog kotara i Velebita. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste u sastavu vegetacije submediteranskih i epimediteranskih suhih travnjaka i kserotermofilnih zajednica šumskih rubova. Kao karakteristična vrsta sudjeluje u formaciji zajednice ilirske prženice i pršljenastog doljana (*Knautio illyricae-Physospermetum verticillati*), koja se razvija na sjenovitim mjestima u opsegu primorskih bukovih šuma na Učki. Raste na slabo kiselim do slabo bazičnim tlima, nikada na jako kiselim. **DOBRO JE ZNATI** Zakonom je strogo zaštićena vrsta.
—

CVIJET

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Lathyrus latifolius L.

mahunarke
—
Fabaceae

Velecvjetna graholika
—
Broad-leaved Everlasting-pea
Cicerchia a foglie larghe
Breitblatt-Platterbse

IME

Lathyrus latifolius L.

OPIS Velecvjetna graholika je višegodišnja biljka koja u podzemnom dijelu razvija podanak ili rizom. Naraste od 60 do 200 cm visine i ima okriljenu stabljiku. Sastavljeni listovi jajastog su oblika. Cvjetovi su tamnocrvene do bjelkaste boje, sakupljeni u grozdast cvat. Plod je izdužena tamna mahuna, uglavnom gola. **RASPROSTRANJENOST** Južna Europa, na sjeveru Češka, Slovačka i Poljska, a na istoku do Rusije. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Termofilne livade i pašnjaci. **DOBRO JE ZNATI** Velecvjetna graholika uzgaja se kao ukrasna biljka. Također je i medonosna biljka.
—

Lilium bulbiferum L.

ljiljani
—
Liliaceae

Lukovičasti ljiljan
—
Fire Lily
Giglio rosso
Feuer-Lilie

IME

Lilium bulbiferum L.

OPIS Trajnica koja u podzemnom sloju razvija lukovicu, sastavljenu od većeg broja debelih, mesnatih listova. Visina uspravne stabljike je najčešće oko 60 cm, koja je okruglasta i gola sa sjedećim listovima pri bazi. Ima uspravne narančaste cvjetove sa smeđim crticama, a u pazušcima listova nosi rasplodne pupove (bulbili). Ocvijeće je građeno od šest slobodnih listova koji su već od dna svinuti, te od šest prašnika. Plod je oko 2 cm dug tobolac. **RASPROSTRANJENOST** Europa, Azija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste u šumama i šikarama te na brdskim livadama umjerenog pojasa. **DOBRO JE ZNATI** Lijepe cvjetove ponekad beru nesavjesni "ljubitelji prirode". Radi toga se i nalazi u Crvenoj knjizi vaskularne flore Hrvatske u kategoriji osjetljivih biljaka. Česta je vrtna biljka.
—

Onobrychis arenaria (Kit.) DC. subsp. *tommasinii* (Jord.) Asch. et Graebn.

mahunarke
—
Fabaceae

Tommasinijeva grahorka
—
Sainfoin
Lupinella dei colli
Sand-Esparsette

IME

Onobrychis arenaria (Kit.) DC. subsp. *tommasinii* (Jord.) Asch. et Graebn.

OPIS Zeljasta trajnica s uzdižućim do uspravnim razgranatim stabljikama, koje su prekrivene stršećim dlakama u donjem dijelu, a u gornjem prileglim dlakama. Listovi imaju 7 do 14 pari liski, koje su eliptične i linearne, na vrhu šiljate. Cvatne glavice su cilindrične i na dugačkom su dršku, u zrelom stanju su izduženije i rastresite. Cvjetovi su ružičasto-bjelkaste boje, s ljubičastim žilama. Lapovi su duž ruba trepavičavo dlakavi. Plod je mahuna, koja je prileglo dlakava i na rubu obično ima 3 do 7 bodljastih zubaca. **RASPROSTRANJENOST** Zapadni dio Balkanskog poluotoka (Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Albanija i Kosovo), Italija i Slovenija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na kamenjarskim travnjacima i suhim livadama brdskog i pretplaninskog područja. **DOBRO JE ZNATI** Tommasinijeva grahorka je ilirsko-jadranska endemična svojta koja je zakonom strogo zaštićena.
—

Onobrychis viciifolia Scop.

mahunarke
—
Fabaceae

Sjetvena grahorka, esparzeta
—
Common Sainfoin
Lupinella comune
Futter-Esparsette

IME

Onobrychis viciifolia Scop.

OPIS Prema građi svojih listova vrlo je slična grahorici (*viciifolia*), ali sjetvenu grahorku krase lijepi cvatovi koji na dugim osima nadvisuju listove. Može narasti od 20 do 30 cm visine. Listovi su joj sastavljeni od neparnog broja malenih listića (lisaka), koji su duguljasto eliptični. Cvjetovi jarkocrvene ili bjelkaste boje sakupljeni su u valjkastom cvatu dugačkom oko 20 cm. **RASPROSTRANJENOST** Europa, Sjeverna Amerika, Mala Azija, Kavkaz, u Iranu i Sibiru do područja iza Bajkalskog jezera. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Ova livadna biljka raste na vapnenačkom tlu, na sunčanim brdskim travnjacima. **DOBRO JE ZNATI** Bjelančevinama bogata krmna biljka. Na staništu djeluje antierozivno i poboljšava kvalitetu tla. Također je medonosna biljka.
—

Orchis militaris L.

kaćuni, orhideje
—
Orchidaceae

Kacigasti kaćun
—
Military Orchid
Orchide militare
Helm-Knabenkraut

IME

Orchis militaris L.

OPIS Kacigasti kaćun je dobio ime po cvjetovima koji su nalik na čovječuljka koji nosi veliku kacigu, dakle poput vojničića (lat. *militaris* - vojnički). Biljka naraste do 20 cm visine. Cvjetovi su skupljeni u cvat piramidalnog do valjkastog oblika. "Kaciga" je izvana blijedoružičasta, a iznutra ružičastoljubičasta, s purpurnim žilicama. Srednji dio medne usne bjelkaste je boje, prekriven ljubičastocrvenim mrljicama, a rijetko kad je medna usna posve bijela i bez dlakastih izraslina. RASPROSTRANJENOST Eurosibirska regija; rijetka na Mediteranu. STANIŠTE I EKOLOGIJA Većinom voli otvorena staništa, osiromašene livade, travnjake i rubove šuma do 2200 m nadmorske visine. DOBRO JE ZNATI Kacigasti kaćun se nalazi u Crvenoj knjizi vaskularne flore Hrvatske u kategoriji osjetljivih biljaka.
—

Orchis morio L.

kaćuni, orhideje
—
Orchidaceae

Mali kaćun
—
Green-winged Orchid
Orchide minore
Salep-Knabenkraut

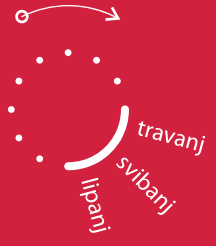

IME

Orchis morio L.

OPIS Mali kaćun naraste od 10 do 40 cm visine, a u podzemnom sloju razvija dva jajasta gomolja, od kojih je jedan uvijek malo veći i veličine poput lješnjaka. Cvjetovi (njih 7 do 20) su skupljeni u kratak cvat, grimizno crvene, ružičaste ili tamnoljubičaste boje s izraženim zelenim žilama. Plod je tobolac. **RASPROSTRANJENOST** Europa, Mala Azija i sjeverna Azija, na sjeveru sve do Norveške, a na istoku do Irana. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Vrsta pokazuje širi ekološki raspon, međutim, preferira suša staništa, livade, travnjake, planinske travnjake, otvorene šumske sastojine, ali i vlažnija staništa. **DOBRO JE ZNATI** Mali kaćun je ugrožena svojta i nalazi se u Crvenoj knjizi vaskularne flore Hrvatske u kategoriji gotovo ugroženih biljaka.
—

Orchis purpurea Huds.

kaćuni, orhideje
—
Orchidaceae

Grimizni kaćun
—
Lady Orchid
Orchide maggiore
Purpur-Knabenkraut

IME

Orchis purpurea Huds.

OPIS Grimizni kaćun je snažna biljka, habitusa do 75 cm visine, debele stabljike koja je pri vrhu purpurna (ime!). Ima razvijene velike bazalne listove pri dnu stabljike. Cvjetovi su skupljeni u cvat koji je velik i gust, valjkastog oblika s mnogo velikih cvjetova. Kaciga je izvana tamne purpurne boje. Najčešće raste u skupinama, rjeđe pojedinačno. **RASPROSTRANJENOST** Mediteransko-atlantsko područje. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na sunčanim do sjenovitim staništima, uz rubove šuma, u otvorenim šumskim sastojinama, na travnjacima i garizima i do 1800 m nadmorske visine. Voli neutralno-bazična tla, a dolazi na travnjacima, garizima, svjetlijim šikarama i rubovima šuma. **DOBRO JE ZNATI** Smatra se da je grimizni kaćun najveća i najupadljivija vrsta srednjoeuropskih kaćuna. Nalazi se u Crvenoj knjizi vaskularne flore Hrvatske u kategoriji osjetljivih biljaka.

—

Orchis tridentata Scop.

kaćuni, orhideje
—
Orchidaceae

Trozubi kaćun
—
Three-toothed Orchid
Orchide screziata
Dreizahn-Knabenkraut

IME

Orchis tridentata Scop.

OPIS Trozubi kaćun može narasti do 35 cm visine. Ima čvrstu stabljiku, na kojoj su pri vrhu cvjetovi skupljeni u zbijen kuglast ili valjkasto izdužen cvat. Listovi ocvijeća tvore kacigu. Cvjetovi su maleni, ružičaste, crvene i crvenoljubičaste boje. Uz trozube medne usne, režnjevi su posuti purpurnim mrljama. **RASPROSTRANJENOST** Južna Europa i mediteranske zemlje. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na suhim travnjacima i livadama, u makijama i garizima, na karbonatnim tlima. **DOBRO JE ZNATI** Ime se odnosi na nazubljene rubove medne usne cvijeta (lat. *dentatus* - zubat). Trozubi kaćun nalazi se u Crvenoj knjizi vaskularne flore Hrvatske u kategoriji osjetljivih biljaka.
—

Paeonia officinalis L.

božuri
—
Paeoniaceae

Obični božur
—
Common Peony
Peonia selvatica
Echte-Pfingstrose

IME

Paeonia officinalis L.

OPIS Biljke s razgranjenim podankom (rizomom) ili gomoljastim odebljanjima. Stabljike su nerazgranjene, narastu do 70 cm visine. Listovi su višestruko sastavljeni, imaju dugu peteljku i izmjenično su poredani na stabljici, na vrhu koje je samo jedan vršni cvijet. Cvjetovi su veliki, mogu biti crveni ili ružičasti s mnogobrojnim prašnicima. U središtu cvijeta mogu biti 2-3 plodnice, koje su sivkasto dlakave i iz kojih se razvijaju plodovi mjehuri s mnogo jajastih sjajnocrnih sjemenki. **RASPROSTRANJENOST** Područje južne Europe, Male Azije i Amerike. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste u sunčanim staništima, na kamenitim travnjacima i obroncima, unutar hrastovih šuma i šikara, uz rubove šuma i vrtača. **DOBRO JE ZNATI** Božuri se često uzgajaju, uglavnom sorte punog cvijeta. Postoje mnoge sorte crvene, ružičaste i bijele boje. Mogu se koristiti i kao rezano cvijeće. Obični božur se nalazi u Crvenoj knjizi vaskularne flore Hrvatske u kategoriji gotovo ugroženih biljaka.
—

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Polygala nicaeensis Risso ex Koch

krestušci
—
Polygalaceae

Velecvjetni krestušac
—
Nice Milkwort
Poligala adriatica
Nizza-Kreuzblume

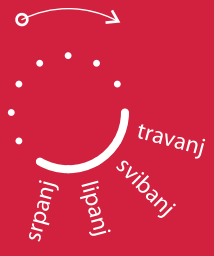

IME

Polygala nicaeensis Risso ex Koch

OPIS Velecvjetni krestušac je trajnica koja naraste od 15 do 30 cm visine. Stabljike, koje su u donjem dijelu često odrvenjele i prekrivene dlačicama, mogu biti uspravne ili polegle. Listovi koji se nalaze pri dnu su uski i lopatastog oblika plojke, dok su oni iznad njih linearno kopljasti. Veliki cvjetovi ružičaste, bijele ili modre boje skupljeni su u grozdaste cvatove. **RASPROSTRANJENOST** Područje južne Europe i Mediterana. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na kamenitim travnjacima, od obalnog do planinskog pojasa. **DOBRO JE ZNATI** Rod krestušaca (*Polygala*) je vrstama najbogatiji i najrasprostranjeniji rod iz istoimene porodice (*Polygalaceae*). U Hrvatskoj je rod *Polygala* zastupljen s 14 vrsta i podvrsta.
—

Pulsatilla montana (Hoppe) Reichenb.

žabnjaci
—
Ranunculaceae

Gorska sasa
—
Pasqueflower
Pulsatilla comune
Berg-Küchenschelle

IME

Pulsatilla montana (Hoppe) Reichenb.

OPIS Trajnica visoka 10 do 20 cm. U podzemnom sloju razvija jaki podanak (rizom). Prizemni listovi jako su rasperani, a razvijaju se nakon što biljka ocvjeta. Cijela je biljka gusto obrasla blještavo bijelim resastim dlačicama. Vrlo tamne latice oblikuju zvonoliki cvijet, dok su u unutrašnjosti cvijeta smješteni zlatnožuti prašnici. **RASPROSTRANJENOST** Srednjoeuropska biljka, a ima je i na Skandinavskom poluotoku i u Sibiru. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste obično u skupinama na travnjacima prisojnih padina, na nadmorskoj visini od 700-800 m. **DOBRO JE ZNATI** Botaničko ime *Pulsatilla* izvedeno je od latinske riječi *pulsare*, što znači udarati, kucati, zvoniti i odnosi se na zvonoliki cvijet. Gorska sasa sadrži kao i većina žabnjaka (*Ranunculaceae*) otrovni protoanemonin.
—

Satureja subspicata Vis.

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

usnače
—
Lamiaceae

Modri, klasasti vrisak ili čubar
—
Savory
Santoreggia lilacina
Bohnenkraut

IME

Satureja subspicata Vis.

OPIS Niži polugrm, redovito golih i malo drvenastih četverobridnih stabljika. Listovi su kožasti i linearni. Cvjetovi su crvenoljubičaste boje, često u ždrijelu s tamnim pjegama. Plodići su okruglasto-jajastog oblika. RASPROSTRANJENOST Južna Europa, Sredozemlje. STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste na kamenjarskim pašnjacima, travnjacima, kamenitim obroncima, u bušicima. DOBRO JE ZNATI Modri čubar je istočnojadranska endemična vrsta. Unutar ove varijabilne vrste opisana je i jedna subendemična svojta, liburnijski čubar (*Satureja subspicata* subsp. *liburnica*). Neke vrste iz roda *Satureja* poznate su aromatične biljke koje se upotrebljavaju kao začin, osobito u jelima od graha.
—

Teucrium chamaedrys L.

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

usnače
—
Lamiaceae

Obični dubačac
—
Wall Germander
Camedrino comune
Edel-Gamander

IME

Teucrium chamaedrys L.

OPIS Višegodišnja trajnica s odrvenjelim korijenom i podzemnim vriježama, naraste do 30 cm visine. Listovi su usko jajasti, nasuprotni, dlakavi, kožasti i nazubljenog ruba. U pazušcu brakteja (koje izgledaju kao i listovi) smješteni su ljubičasti, ružičasti, rijetko bijeli cvjetovi, koji tvore grozdast cvat. Cvijet je karakteristično građen, ima samo donju usnu dok je gornja sasvim reducirana. Plod je kalavac koji ima četiri mala plodića. **RASPROSTRANJENOST** Srednja i istočna Europa, Sredozemlje, jugozapadna Azija i sjeverna Afrika. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na suhim kamenjarskim travnjacima, pašnjacima, livadama, u svijetlim hrastovim i borovim šumama i šikarama. Voli vapnenačko tlo i dobro podnosi velike temperaturne razlike. **DOBRO JE ZNATI** Ugodnog je aromatičnog mirisa zbog žljezdastih dlaka koje se nalaze po cijeloj biljci.
—

CVIJET

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Trifolium alpestre L.

mahunarke
—
Fabaceae

Planinska djetelina
—
Purple-globe clover
Trifoglio alpestre
Hügel-Klee

IME

Trifolium alpestre L.

OPIS Planinska djetelina visoka je oko 30 cm, ima cvjetove grimiznocrvene boje koji su skupljeni u okruglim glavicama. Biljci je svojstvena dlakava stabljika. Tipična trodijelna plojka lista sastavljena je od tri listića (liske) koja su duguljasto-lancetastog oblika. **RASPROSTRANJENOST** Srednja i južna Europa, Mala Azija i zapadni dio Rusije, Kanarski otoci. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste u šumama, šikarama, pašnjacima i livadama brdskog i pretplaninskog pojasa. **DOBRO JE ZNATI** U svijetu je poznato oko 300 vrsta roda *Trifolium*. U flori Hrvatske zabilježeno je 76 vrsta i podvrsta tog roda, unutar kojih je i pet endemičnih vrsta.
—

Trifolium rubens L.

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

mahunarke
—
Fabaceae

Velika crvena djetelina
—
Red Trefoil
Trifoglio rosseggiante
Purpur-Klee

IME

Trifolium rubens L.

OPIS Velika crvena djetelina posebno se ističe velikim crvenim cvatom stožasta oblika, a gola stabljika je visoka do 30 cm. Cvjetovi su purpurnocrvene boje, skupljeni u cvatovima dugačkim oko 10 cm. Cvjetovi se otvaraju odozdo prema gore. Listovi su sastavljeni od listića duguljasto kopljastog oblika s fino pilastim rubom. RASPROSTRANJENOST Srednja i južna Europa. STANIŠTE I EKOLOGIJA Voli toplija i svjetlija staništa. Raste na livadama, u šikarama i šumama od brdskog do pretplaninskog pojasa. DOBRO JE ZNATI Velika crvena djetelina je atraktivna ukrasna biljka.
—

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Vicia cracca L.

mahunarke
—
Fabaceae

Ptičja grahorica
—
Tufted Vetch
Veccia montanina
Vogel-Wicke

IME

Vicia cracca L.

OPIS Polegla ili uspravna stabljika, visoka do 180 cm, razvija se iz puzavog, razgranjenog podanka (rizoma). Biljka je penjačica koja za svoj rast treba oslonac, pa se često opaža kako se ovija oko drugih biljaka. Listovi su sastavljeni od 6 do 10 parova malenih listića (lisaka) koji su bez peteljke, eliptičnog oblika, prekriveni prileglim dlačicama. Listovi završavaju viticom pomoću koje se biljka ovija i penje (lat. *vincio* - vezati). Ljubičasti cvjetovi nalaze se u gustim grozdastim cvatovima. Plod je nakon dozrijevanja crna spljoštena mahuna, dugačka oko 3 cm, s nekoliko sjemenaka. **RASPROSTRANJENOST** Europa, Azija i Sjeverna Amerika. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na livadama, pašnjacima i oranicama. **DOBRO JE ZNATI** Dobra je krmna i medonosna biljka. Ptice osobito vole njezine sjemenke. Smatra se dobrom biljkom za zelenu gnojidbu jer obogaćuje tlo dušikom. Na staništu ima antierozivni učinak.

—

CVIJET

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Campanula patula L.

zvončići
—
Campanulaceae

Patuljasti zvončić
—
Spreading Bellflower
Campanula bienne
Wiesen-Glockenblume

IME

Campanula patula L.

OPIS Dvogodišnja biljka koja može narasti od 20 do 50 cm visine. Stabljika je uspravna s listovima suženim u kratke peteljke. Cvjetovi su blijedoljubičaste ili svijetlomodre boje zvončasta oblika (lat. *campana* - zvono). Zvončići imaju u biljnom svijetu jedinstvenu građu rasplodnih organa, a prašnici redovito dozrijevaju prije tučka, sprječavajući samooplodnju, a oprašuje se pčelama. Plod je tobolac, s mnoštvom sjajnih, sitnih sjemenaka. **RASPROSTRANJENOST** Diljem Europe. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na travnjacima, pašnjacima i livadama od nizinskih do planinskih i pretplaninskih predjela. **DOBRO JE ZNATI** Čest stanovnik naših travnjaka. Mladi izdanci mogu se u proljeće koristiti za pripremanje raznih jela poput juha, variva i za salatu, a uz to je i medonosna biljka.
—

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Centaurea montana L.

glavočike
—
Asteraceae

Gorska zečina
—
Perennial Cornflower
Fiordaliso montano
Berg-Flockenblume

IME

Centaurea montana L.

OPIS Gorska zečina je višegodišnja zeljasta biljka koja naraste od 20 do 80 cm visine s dugim puzajućim podankom (rizomom). Karakteristična je po bijelim dlakama koje su na površini stabljike i listova. Listovi su suličasti te im se baza lista spušta niz stabljiku, gornji listovi često nadvisuju cvatne glavice. Cvatne glavice imaju dvobojne cvjetove, od kojih su unutrašnji roskasto-ljubičasti, a vanjski su plavkasti do ljubičasti. Plodovi su roške. **RASPROSTRANJENOST** Europa i sjeverna Afrika. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste u šumama i na travnjacima pretplaninskog i visokoplaninskog područja. **DOBRO JE ZNATI** Od ove se vrste sakupljaju cvjetovi zbog aktivne tvari, glikozida centaurina, koji se suše i upotrebljavaju kao diuretik, sredstvo za bolje izlučivanje žuči te za liječenje upale očnih kapaka.
—

Centaurea triumfetti All.

glavočike
—
Asteraceae

Pustenasta zečina
—
Squarrose Knapweed
Fiordaliso di Trionfetti
Bunte Flockenblume

IME

Centaurea triumfetti All.

OPIS Kao i druge vrste zečina, pustenasta zečina vrlo je promjenljiva biljka te se pojavljuje u više prijelaznih oblika. Stabljika je uspravna, visine oko 10 do 20 cm, s jednim ili dva ogranka pri vrhu. Listovi su jajasti ili kopljasti i većinom sivkastopustenasti. Na vrhu stabljike je jedan veliki glavičasti cvat purpurnocrvene i modre boje. **RASPROSTRANJENOST** Južna i središnja Europa i Mala Azija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Planinski travnjaci i rudine na vapnencu. **DOBRO JE ZNATI** Ime je dobila po profesoru botanike Giovanniju Battisti Triumfettiju, koji je od 1682. do svoje smrti 1708. bio direktor botaničkog vrta u Rimu. Pustenasta zečina se smatra jednom od najljepših biljaka iz roda zečina (*Centaurea*).
—

Echium vulgare L.

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

oštrolisti
—
Boraginaceae

Obična lisičina
—
Viper's Bugloss
Viperina azzurra
Gewöhnlich-Natternkopf

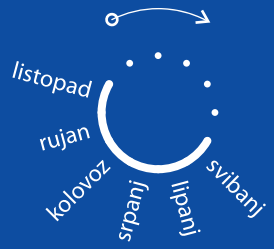

IME

Echium vulgare L.

OPIS Obična lisičina je dvogodišnja ili višegodišnja zeljasta vrsta. Biljka je prekrivena oštrim stršećim dlakama i gustim, običnim mekanim dlakama. Stabljike su uspravne ili puzajuće uzdignute, obično pri bazi razgranjene, a narastu do 80 cm visine. Bazalni listovi s peteljkom, cjeloviti, eliptični ili lancetasti, tvore prizemnu rozetu. Listovi stabljike su usko lancetasti i prema vrhu se smanjuju te postaju sjedeći. Cvjetovi su veliki, zvonasto-cjevasti, plavo-ljubičaste boje iz kojih izviruju crvenkasto-roskasti prašnici. Plodovi su jednosjemeni naborani oraščići, crne boje i trokutastog oblika. **RASPROSTRANJENOST** Sredozemlje, zapadna Azija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na suhim travnjacima, neobradivim tlima, uz rubove putova kao ruderalna biljka. **DOBRO JE ZNATI** Medonosna je biljka. Za životinje može biti otrovna.
—

CVIJET

Gentiana utriculosa L.

siništare
—
Gentianaceae

Naduta siništara
—
Gentian
Genziana alata
Schlauch-Enzian

IME

Gentiana utriculosa L.

OPIS Naduta siništara je jednogodišnja biljka koja naraste od 5 do 20 cm visine. Stabljika je razgranjena i nosi više cvjetova. Listovi (naopako jajasti po obliku plojke) koji su smješteni u prizemnom dijelu tvore rozetu, dok su listovi u gornjem dijelu stabljike manji i kopljastog oblika plojke. Cvjetovi su mali i jako uočljivi. Vjenčić je azurnoplave boje (u rjeđim slučajevima i bijele boje) smješten na vrhu stabljike i sa strane. **RASPROSTRANJENOST** Alpe, Apenini, Hrvatska i područje Balkana. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Biljka voli otvorene i osunčane travnjake i livade na vapnenačkoj podlozi, od gorskoga do pretplaninskog pojasa. **DOBRO JE ZNATI** Zbog prekrasnih cvjetova mnogi ubrajaju siništare u najljepše planinske biljke.
—

Globularia cordifolia L. subsp. *bellidifolia* (Ten.) Wettst.

glavuljače
—
Globulariaceae

Modra glavulja
—
Globe Daisy
Vedovelle appenniniche
Herzblatt-Kugelblume

IME

Globularia cordifolia L. subsp. *bellidifolia* (Ten.) Wettst.

OPIS Višegodišnja trajnica koja ima puzajuće ogranke iz čijih rozeta izbijaju stabljike. Listovi su lopatasti, obrnuto jajasti, na vrhu zarezani i na rubu nazubljeni. Na vrhovima stabljike su pojedinačni glavičasti cvatovi. Cvjetovi su plave boje. **RASPROSTRANJENOST** Jugoistočne Alpe, središnji i južni Apenini i Balkanski poluotok. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na stjenovitim suhim i sunčanim staništima i planinskim travnjacima. **DOBRO JE ZNATI** Botaničko ime roda (*Globularia*) izvedeno je od latinske riječi *globusus* što znači okrugao, a odnosi se na glavičaste cvatove koji su poput okruglih loptica.
—

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Iris graminea L.

perunike
—
Iridaceae

Uskolisna perunika
—
Grass-Leaved Flag
Giaggiolo susinario
Gras-Schwertlilie

IME

Iris graminea L.

OPIS Trajna vrsta s podzemnom stabljikom - podankom ili rizomom. Može narasti od 20 do 30 cm, a rjeđe do 50 cm visine. Stabljika je uspravna, spljoštena i kraća od listova koji su prizemni. Cvjetovi ugodnog mirisa ljubičaste su boje, a smješteni su pojedinačno ili po dva na vrhovima stabljike iz kojih se razvija plod tobolac. **RASPROSTRANJENOST** Južna Europa, Mala Azija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Biljka voli termofilne listopadne šume i šikare, od nizinskoga do brdskoga pojasa. **DOBRO JE ZNATI** Zbog svoje iznimne ljepote, često se uzgaja kao ukrasna biljka. Vrsteno ime *graminea* (lat. *gramineus* - travni) odnosi se na listove koji sliče listovima trava.
—

Iris illyrica Tomm.

perunike
—
Iridaceae

Ilirska perunika
—
Illyrian Iris
Giaggiolo illirico
Illyrische Schwertlilie

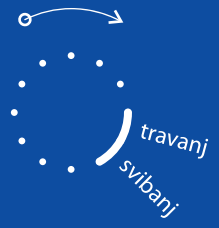

IME

Iris illyrica Tomm.

OPIS Trajnica ljubičastomodre boje s podzemnom stabljikom - podankom ili rizomom. Nadzemne stabljike većinom su razgranjene, s prizemnim listovima. Ilirska perunika nije viša od 40 cm i listovi joj nisu širi od 2 cm. Plod je krupni trodijelni tobolac s više sjemenaka. **RASPROSTRANJENOST** Endemična ilirsko-kvarnerska perunika rasprostranjena je od sjeverne talijanske i slovenske obale pa duž jadranskog primorja. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na stjenovitim krškim staništima u sastavu suhih kamenjarskih travnjaka. **DOBRO JE ZNATI** Iliri i kasnije Rimljani smatrali su da ilirska perunika ima ljekovita svojstva. U starom svijetu su se dijelovi biljke koristili kao dezodorans i u proizvodnji parfema.
—

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Linum bienne Mill.

lanovi
—
Linaceae

Uskolisni lan
—
Pale Flax
Lino selvatico
Wild-Lein

IME

Linum bienne Mill.

OPIS Jednogodišnja do dvogodišnja biljka. Stabljike su nježne, uspravne, u gornjem dijelu razgranjene, a narastu do visine od 50 cm. Listovi su linearni ili linearno-lancetasti, s 1 do 3 žile, i cjelovitog ruba. Cvjetovi su svijetloplavi, s cvjetnim stapkama koje su duže od čaške. Plod je okruglasti tobolac, crvenkaste boje, koji je dugačak 4 do 6 mm. **RASPROSTRANJENOST** Mediteransko-atlantske zemlje. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste u sastavu vegetacije gariga i suhih kamenjarskih travnjaka. **DOBRO JE ZNATI** Uskolisni lan je zakonom zaštićena vrsta. Smatra se da ima ljekovita svojstva. Ponekad se uzgaja kao vrtna biljka.
—

Muscari comosum (L.) Mill.

ljiljani
—
Liliaceae

Kitnjasta presličica
—
Tassel Hyacinth
Giacinto dal pennacchio
Schopf-Traubenhyazinthe

IME

Muscari comosum (L.) Mill.

OPIS Kitnjasta presličica ima osobit cvat po obliku, boji i rasporedu cvjetova. Biljka je visoka samo 10 do 20 cm, a među drugim biljkama travnjaka neizbježno privlači pozornost. U podzemnom dijelu razvija razmjerno veliku lukovicu. Cvjetna stapka završava dugim, valjkastim, grozdastim cvatom, u kojemu je 40 do 100 cvjetova. Donji cvjetovi strše na kratkim stapčicama, razmaknuti su, smeđaste ili zelenkaste boje, s bijelim zubićima. Srednji su cvjetovi smeđi i većinom pognuti prema dolje, a gornji su uzvinuti, na dugim stapkama, te jarke ljubičastomodre boje. Gornji, završni cvjetovi su neplodni. **RASPROSTRANJENOST** Sredozemlje, južna i srednja Europa, jugoistočna Azija i sjeverna Afrika. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na travnjacima, rijetkim šumama, među makijom i bušicima. **DOBRO JE ZNATI** Zbog ljepote cvatova i ranog, proljetnog cvjetanja, vrlo je cijenjena u hortikulturi. Ponegdje je zovu i modri luk.
—

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Polygala vulgaris L.

krestušci
—
Polygalaceae

Obični krestušac
—
Common Milkwort
Poligala comune
Wiesen-Kreuzblume

IME

Polygala vulgaris L.

OPIS Obični krestušac je trajnica koja ima tanak korijenov sustav s mnogobrojnim stabljikama koje narastu do 30 cm. Ova vrsta ima različite oblike listova na pojedinom dijelu stabljike, pa tako u prizemnom dijelu razvija jajaste, u srednjem lancetaste, a u gornjem dijelu stabljike linearne listove. Ima cvjetove koji su jedinstvene građe (slični leptirastim cvjetovima iz porodice mahunarki) s laticama modre, ružičaste ili, rijetko, bijele boje. Cvjetovi su skupljeni na vrhovima stabljike u rahle piramidalne grozdaste cvatove. **RASPROSTRANJENOST** Veći dio Europe, Balkanski poluotok, dio Rusije, Sibir, Kavkaz i Mala Azija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na suhim do umjereno vlažnim livadama i pašnjacima. Može se naći u prorijeđenim šumama i šikarama na različitim nadmorskim visinama. **DOBRO JE ZNATI** Smatra se da je rod *Polygala* dobio ime zahvaljujući nekadašnjem vjerovanju da stoka koja jede krestušac daje više mlijeka (grč. *polys* - mnogo i *gala* - mlijeko).
—

Salvia pratensis L.

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

usnače
—
Lamiaceae

Livadna kadulja
—
Meadow Clary
Salvia comune
Wiesen-Salbei

IME

Salvia pratensis L.

OPIS Trajnica visine od 30 do 80 cm, drvenastog, vretenastog korijena. Ima uspravnu četverobridastu stabljiku pri vrhu većinom razgranjenu. Listovi jajastog ili duguljasto kopljastog oblika smješteni su u prizemnom dijelu i tvore rozetu. Dvousnati cvjetovi su karakteristične modroljubičaste boje. Cvjetovi oblikuju klasaste cvatove. Lapovi su srasli u zvonastu čašku. **RASPROSTRANJENOST** Južna i srednja Europa, jugozapadna Azija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Česta biljka suhih gorskih i vlažnih nizinskih livada. Raste uz polja i putove. Pogoduju joj topla mjesta i vapnenasto tlo. **DOBRO JE ZNATI** Livadna kadulja medonosna je i ljekovita biljka. Listovi se mogu koristiti kao začin u kulinarstvu, ali nemaju tako intenzivna aromatična svojstva kao ljekovita kadulja.
—

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Veronica austriaca L. subsp. *jacquinii* (Baumg.) Eb.Fisch.

zijevalice
—
Scrophulariaceae

Jacquinova čestoslavica
—
Jacquin's Speedwell
Veronica di Jacquin
Jacquins Ehrenpreis

IME

Veronica austriaca L. subsp. *jacquinii* (Baumg.) Eb.Fisch.

OPIS Jacquinova čestoslavica razvija nekoliko uspravnih ili povijenih stabljika koje su visoke od 20 do 40 cm i obrasle dlačicama. Listovi su bez peteljke, a cvjetovi modre boje i skupljeni u izdužen grozdasti cvat. **RASPROSTRANJENOST** Područje jugoistočne Europe. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na kamenitim i travnjačkim površinama, na gorskim livadama i rudinama sve do pretplaninskog pojasa, a može se pojaviti i u dubljim dolinama. **DOBRO JE ZNATI** Srodna biljka, Dilleniusova čestoslavica (*Veronica dillenii*), ima status kritično ugrožene vrste u Hrvatskoj.
—

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Arrhenatherum elatius (L.) P.Beauv. ex J.Presl & C.Presl

trave
—
Poaceae

Ovsenica, pahovka
—
False Oat-grass
Avena altissima
Glatthafer

IME

Arrhenatherum elatius (L.) P.Beauv. ex J.Presl & C.Presl

OPIS Ova vrsta trave ima rastresite busene, a može narasti i do 120 cm visine. Listovi su ravni, 4 do 8 mm široki, hrapavi, žutozelene ili sivozelene boje. Cvjetovi su skupljeni u cvat metlicu, koja je prije cvjetanja stegnuta, a poslije raširena, uspravna i s mnogo klasića. Klasići su bijelozelene ili tamnoljubičaste boje. Razvija vrlo sitan plodić - pšeno (5 mm dug), koji je vretenastog oblika. RASPROSTRANJENOST Južna i središnja Europa, zapadna Azija, sjeverna Afrika, Kanarski otoci, Sjeverna Amerika i Australija. STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste na mezofilnim livadama, od submediterana, preko kontinentalnog, do brdskog pojasa. DOBRO JE ZNATI Značajna je krmna biljka vrlo dobre krmne vrijednosti. Izgrađuje biljnu zajednicu koja je jako dobra livada košanica i u povoljnim uvjetima daje 2-3 otkosa na godinu.
—

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Asparagus tenuifolius Lam.

ljiljani
—
Liliaceae

Tankolisna šparoga
—
Asparagus
Asparago selvatico
Zartblättriger Spargel

IME

Asparagus tenuifolius Lam.

OPIS Tankolisna šparoga je višegodišnja zeljasta biljka koja naraste do 1 m visine. Stabljike su zeljaste, glatke i uspravne. Nitasti i zeleni kladodiji (listovima slične stabljike) su u čupercima. U pazušcu članaka stabljike smješten je 1 do 2 cvijeta na visećim cvjetnim stapkama. Cvjetovi su zelenkasto-žućkaste boje. Plod je boba crvene boje koja ima 2 do 6 sjemenki. RASPROSTRANJENOST Jugoistočna Europa i zapadna Azija. STANIŠTE I EKOLOGIJA Vrsta raste u submediteranskim i termofilnim šumama bukve. DOBRO JE ZNATI Zakonom je zaštićena, dok prema Crvenoj knjizi vaskularne flore Hrvatske pripada kategoriji gotovo ugroženih svojti. Tankolisna šparoga ima ljekovita svojstva. Uzgoj nije zahtjevan, voli pjeskovitu vrtnu zemlju.
—

Brachypodium rupestre (Host) Roem. et Schult.

trave
—
Poaceae

Kamenjarska kostrika
—
False Brome
Paléo rupestre
Felsen-Zwenke

IME

Brachypodium rupestre (Host) Roem. et Schult.

OPIS Trajnica busenastog izgleda koja naraste i do 80 cm visine, s dugačkim podzemnim podancima (rizomima). Listovi su zelene do modrozelene boje, često savijeni. Lisna plojka široka do 7 mm, s donje strane pokrivena rijetkim oštrim dlakama. Lisni rukavac s gustim kratkim dlakama. Na vrhu stabljike se nalazi klas koji je građen od 10-20 cvjetova (klasića) ukupne dužine 3-5 cm. RASPROSTRANJENOST Vrsta je rasprostranjena na području zapadne, južne i srednje Europe, u Sjevernoj Americi te zapadnoj Aziji. STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste na osunčanim staništima u sastavu suhih kamenjarskih travnjaka i pašnjaka te uz rubove šuma i šumaraka. DOBRO JE ZNATI Zbog svojih podzemnih rizoma kamenjarska kostrika se širi brzo i stvara guste populacije. Zabilježeno je da na području Ćićarije uzrokuje zarastanje staništa. Kamenjarska kostrika je dobra krmna biljka.

—

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Briza media L.

trave
—
Poaceae

IME

Briza media L.

Majčine suze
—
Common Quaking-grass
Sonaglini comuni
Mittleres Zittergras

OPIS Razvija rijedak busen s kratkim podankom (rizomom) ili vriježom. Može narasti od 30 do 50 cm visine. Ima uspravne i gole stabljike. Cvjetovi su skupljeni u cvat metlicu, koja je širokopiramidalnog oblika, s uspravnim vršnim i postranim grančicama, kojima na krajevima vise plosnati klasići srcolikog oblika. RASPROSTRANJENOST Europa i Azija. STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste u brdskom i gorskom pojasu u sastavu mezofilnih i acidofilnih livada i travnjaka te ima širu ekološku amplitudu s obzirom na vodu u tlu. DOBRO JE ZNATI Majčina suza je omiljena biljka jer je jako lijepa u aranžmanima suhog cvijeća i ne izaziva alergijske reakcije. Nema veliku krmnu vrijednost, ali ju vole ovce na planinskim pašnjacima. Osim majčinih suza, u Hrvatskoj još samoniklo rastu srodne *Briza maxima* i *Briza minor*.
—

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Bromus erectus Huds.

trave
—
Poaceae

Uspravna stoklasa
—
Upright brome
Forasacco eretto
Aufrechte Trespe

IME

Bromus erectus Huds.

OPIS Biljka s gustim busenom, a rijetko i s vriježama (stolonima). Može narasti od 30 do 60 cm visine, uspravne stabljike. Cvjetovi na vrhu stabljike skupljeni u cvat metlicu, koja je dugačka 12 cm. RASPROSTRANJENOST Srednja i južna Europa, sjeverna Afrika, Kanarski otoci, dio Azije. STANIŠTE I EKOLOGIJA Kontinentalni i gorski predjeli. DOBRO JE ZNATI Gruba trava na suhim travnjacima i suhim livadama pahovke. U ranijim razvojnim fazama dobra je krmna vrsta, a kasnije ogrubi, te je stoka nerado jede. Samonikla flora Hrvatske obuhvaća gotovo 30 vrsta i podvrsta iz roda *Bromus*, od čega su 4 vrste (*Bromus commutatus*, *Bromus diandrus*, *Bromus pannonicus* i *Bromus scoparius*) uvrštene u Crvenu knjigu vaskularne flore Hrvatske.
—

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Carex tomentosa L.

šiljevi, šaševi
—
Cyperaceae

Pustenasti šaš
—
Downy-fruited Sedge
Carice canuta
Filz-Segge

IME

Carex tomentosa L.

OPIS Pustenasti šaš je višegodišnja biljka koja ima podzemne puzajuće podanke (rizome). Stabljike mogu narasti do 50 cm visine koje pri bazi imaju crvenkasto-smeđe nitaste rukavce. Listovi su modrikasto-zeleni, široki do 2,5 mm i kraći su od stabljike. Muški i ženski cvjetovi su odvojeni i smješteni su pri vrhu stabljike. Pri bazi ženskih, duguljasto-okruglastih cvjetova su duguljaste zelene brakteje u obliku vrećica koje nadvisuju ženski cvijet. Vrećice su 2-3 mm dugačke, zelene boje i na površini su gusto prekrivene sitnim bijelim dlačicama. RASPROSTRANJENOST Euroazija. STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste na vlažnim livadama, šumama i kamenjarskim travnjacima, obično na vapnencu. DOBRO JE ZNATI Šaševe ponekad zovu kiselim travama zbog njihove sličnosti s travama i zbog toga što rastu na kiselim staništima.
—

Helleborus multifidus Vis.

žabnjaci
—
Ranunculaceae

Krški kukurijek
—
Hellebore
Carso elleboro
Christrose,
Nieswurz,
Schneerose

IME

Helleborus multifidus Vis.

OPIS Krški kukurijek je biljka koja u podzemnom sloju razvija horizontalan rizom smeđe boje. Ima uspravnu stabljiku, čija visina doseže do 30 cm, s malo listova i cvjetova. Prizemni su listovi kožasti i nisu zimzeleni, dok su listovi stabljike nalik na prizemne, ali su manji, s kratkom peteljkom ili sjedeći. Cvjetovi su izvana žuto do modro-zeleni, a iznutra zeleni s ljubičastim žilicama s puno prašnika. Plodovi su višesjemeni mjehuri s kratkim šiljkom na vrhu. RASPROSTRANJENOST Slovenija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina. STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste na vapnenačkim ili dolomitnim podlogama od primorskih do kontinentalnih i gorskih predjela u sastavu šuma hrasta medunca te u šibljacima, makijama i kamenjarama. DOBRO JE ZNATI Biljke iz roda *Helleborus* omiljene su ukrasne biljke, osobito se često uzgaja crni kukurijek ili kukurijek božićnjak (*Helleborus niger*).
—

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Koeleria splendens C. Presl

trave
—
Poaceae

Sjajna smilica
—
Hair-grass
Paléo meridionale
Glanz-Schillergras

IME

Koeleria splendens C. Presl

OPIS Ova trava naraste od 20 do 40 cm visine (rijetko i više), a sivozelene je boje. U prizemnom dijelu razvija gusti busen. Stabljike su gole ili dlakave, s malo listova, pri bazi obično lukovičasto zadebljale. Listovi su modrozelene boje, čvrsti i glatki s uskom plojkom. Svijetlozeleni cvat srebrnkastog sjaja oblika je gustog, valjkastog klasa. RASPROSTRANJENOST Sredozemlje, južna Europa. STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste u suhim staništima na vapnenačkoj podlozi u obalnom, brdskom i pretplaninskom pojasu do 1800 m. Sastavni je dio vegetacije kamenjarskih pašnjaka, a raste i u bušicima te otvorenim listopadnim šumama i šikarama. DOBRO JE ZNATI Sjajna smilica može se križati s vrstama roda zobika (*Trisetum*) dajući pritom križance drugog roda × *Trisetokoeleria*.
—

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Listera ovata (L.) R.Br.

kaćuni, orhideje
—
Orchidaceae

Jajoliki čopotac
—
Common Twayblade
Listera maggiore
Groβ-Zweiblatt

IME

Listera ovata (L.) R.Br.

OPIS Jajoliki čopotac je zelena biljka koja naraste i do 60 cm visine. Pri dnu stabljike razvijena su dva nasuprotna jajolika lista. Cvjetovi su sitni i svijetlozelene boje, skupljeni u dug i rahao cvat. Ocvijeće čini kacigu, a ostruge nema. RASPROSTRANJENOST Euroazija, umjerena područja sjeverne polutke; u mediteranskim zemljama rijetka. STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste na različitim tipovima staništa i do 2400 m nadmorske visine. DOBRO JE ZNATI Jajoliki čopotac je vrsta koja je zaštićena zakonom. Osim ove vrste, u Hrvatskoj samoniklo raste srcoliki čopotac (*Listera cordata*).
—

Plantago holosteum Scop.

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

trpuci
—
Plantaginaceae

Uskolisni trputac
—
Plantain
Piantaggine a foglie carenate
Kiel-Wegerich

IME

Plantago holosteum Scop.

OPIS Uskolisni trputac je trajnica koja ima jako razgranjen podanak (rizom) i listove skupljene u prizemnim rozetama. Biljka nosi više uzdižućih cvjetajućih stabljika. Cvjetovi su žućkastozeleni ili zelenkastobijeli i čine valjkast, klasasto produžen cvat na vrhu gole stabljike. Plod je tobolac. RASPROSTRANJENOST Južna Europa - Mediteran, Sjeverna Amerika. STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste na kamenitim travnjacima i pjeskovito-kamenitim priobalnim staništima, a mjestimično i na kamenitim staništima brdskih predjela. DOBRO JE ZNATI U Hrvatskoj je rod *Plantago* zastupljen s 31 vrstom i podvrstom, od čega su 4 vrste (*Plantago holosteum*, *Plantago indica*, *Plantago schwarzenbergiana* i *Plantago tenuiflora*) uvrštene u Crvenu knjigu vaskularne flore Hrvatske.
—

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Plantago media L.

trpuci
—
Plantaginaceae

Srednji trputac
—
Hoary Plantain
Piantaggine pelosa
Mittlerer Wegerich

IME

Plantago media L.

OPIS Srednji trputac je zeljasta biljka koja može narasti do 50 cm visine. Vrsta je prepoznatljiva po prizemnoj lisnoj rozeti i paralelnoj nervaturi lista. Listovi su jajoliki, pri vrhu ušiljeni, s obje strane kratko dlakavi. Na vrhu bezlisne stapke razvija izdužen klasast cvat s vrlo sitnim cvjetovima na kojima se ističu svijetloružičasti prašnici. RASPROSTRANJENOST Kozmopolit. STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste na livadama, pašnjacima i u svijetlim šumama brdskog područja. Preferira suha, karbonatna tla. Raste sve do 1800 m nadmorske visine. DOBRO JE ZNATI Većina biljaka iz porodice trputaca od davnina se koristi kao ljekovito bilje.
—

Sesleria tenuifolia Schrad.

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

trave
—
Poaceae

Uskolisna šašika
—
Moor Grass
Sesleria tenuifolia
Blaugras

IME

Sesleria tenuifolia Schrad.

OPIS Višegodišnja busenasta biljka. Listovi su zeleni i tanki, široki 1-2 mm i dugački oko 40 cm, lisni rukavci su pri bazi mrežasto isprepleteni. Iz busena izbijaju stabljike i do 50 cm visine, na vrhu kojih su smješteni sitni neugledni cvjetovi koji tvore duguljast klas. Plod je pšeno. RASPROSTRANJENOST Zapadni dio Balkanskog poluotoka, uglavnom područje Dinarida, Italija, i Slovenija. STANIŠTE I EKOLOGIJA Planinske livade i pašnjaci na vapnencu. DOBRO JE ZNATI Uskolisna šašika (lat. *tenuis* - tanak, uzak) je značajna vrsta koja gusto pokriva grebene najviših planinskih vrhova izložene jakom vjetru.
—

Literatura

Ballelli, S., Bellomaria, B. (2005) La flora officinale delle Marche. vol. 1-2. L'uomo e l'ambiente – 43, Camerino.

Bertoša, M., Matijašić, R., ur. (2005) Istarska enciklopedija. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb.

Domac, R. (1994) Flora Hrvatske, priručnik za određivanje bilja. Školska knjiga, Zagreb.

Erhardt, W., Götz, E., Bödeker, N., Seybold, S. (2008) Der groβe Zander Enzyklopädie der Pflanzennamen, Band 2: Arten und Sorten. Eugen Ulmer Verlag, Stuttgart.

Fischer, M.A., Adler, W., Oswald, K. (2005) Exkursionsflora für Österreich, Liechtenstein und Südtirol. Land Oberösterreich, Linz.

Forenbacher, S. (1990) Velebit i njegov biljni svijet. Školska knjiga, Zagreb.

Forenbacher, S. (1995) Žumberak. Kalendar flore Žumberačke gore. Školska knjiga, Zagreb.

Franjić, J., Škvorc, Ž. (2010) Šumsko drveće i grmlje Hrvatske. Sveučilište u Zagrebu, Šumarski fakultet, Zagreb.

Gelenčir, J., Gelenčir, J. (1991) Atlas ljekovitog bilja. Prosvjeta, Zagreb.

Horvatić, S., Trinajstić, I. (1967-1986) Analitička flora Jugoslavije. Šumarski fakultet-Sveučilišna naklada Liber, Zagreb.

Kovačić, S., Nikolić, T., Ruščić, M., Milović, M., Stamenković, V., Mihelj, D., Jasprica N., Bogdanović, S., Topić, J. (2008) Flora jadranske obale i otoka – 250 najčešćih vrsta. Školska knjiga i Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.

Kranjčev, R. (2005) Hrvatske orhideje: prilozi za hrvatsku floru. Agencija za komercijalnu djelatnost, Zagreb.

Mišić, Lj., Lakušić, R. (1990) Livadske biljke. IP "Svjetlost", OOUR Zavod za izdavanje udžbenika i nastavna sredstva, Sarajevo-Zavod za udžbenike, Sarajevo-Beograd.

Nikolić, T., ur. (2013) Flora Croatica Database. (http://hirc.botanic.hr/fcd). Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet, Botanički zavod s botaničkim vrtom, Zagreb.

Nikolić, T., Kovačić, S. (2008) Flora Medvednice – 250 najčešćih vrsta Zagrebačke gore. Školska knjiga i Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.

Nikolić, T., Topić J., ur. (2005) Crvena knjiga vaskularne flore Hrvatske. Ministarstvo kulture, Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb.

Pericin, C. (2001) Fiori e piante dell' Istria distribuiti per ambiente. Collana degli atti, Centro di Richerche Storiche-Rovigno, Extra serie-N. 3. Unione Italiana-Fiume, Universitá Popolare di Trieste, Rovigno-Trieste.

Pignatti, S. (1982) Flora d'Italia vol.1-3. Edagricole, Bologna.

Šilić, Č. (1990) Atlas drveća i grmlja. IP "Svjetlost", Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Sarajevo-Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd.

Šilić, Č. (1990) Šumske zeljaste biljke. IP "Svjetlost", Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Sarajevo-Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd.

Šilić, Č. (1990) Endemične biljke. IP "Svjetlost", Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Sarajevo-Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd.

Trinajstić, I. (2008) Biljne zajednice Republike Hrvatske. Plant communities of Croatia. Akademija šumarskih znanosti, Zagreb.

Tutin, T.G., Heywood, V.H., Burges, N.A., Moore, D.M., Valentine, D.H., Walters, S.M., Webb, D.A. (1964-1980) Flora Europaea, Vol. 1-5. Cambridge University Press, Cambridge.

Vitasović Kosić, I. (2011) Travnjaci reda *Scorzonero-Chrysopogonetalia* na Ćićariji: flora, vegetacija i krmna vrijednost. Doktorski rad, Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet, Zagreb.

Vitasović Kosić, I., Britvec, M. (2006) Taxonomic Composition of Pasture Flora on Ćićarija (Istria, Croatia). Agricuturae Conspectus Scientificus 71(1):1-9.

—

Znanstvena imena biljaka

A

Anacamptis pyramidalis (L.) Rich. — 117 ●
Anthyllis montana L. subsp. *jacquinii* (A. Kern) Hayek — 119 ●
Anthyllis vulneraria L. — 65 ●
Aristolochia lutea Desf. — 67 ●
Arrhenatherum elatius (L.) P.Beauv. ex J.Presl & C.Presl — 195 ●
Asparagus tenuifolius Lam. — 197 ●
Asphodelus albus Mill. — 19 ●
Astragalus glycyphyllos L. — 69 ●

B

Brachypodium rupestre (Host) Roem. et Schult. — 199 ●
Briza media L. — 201 ●
Bromus erectus Huds. — 203 ●

C

Campanula patula L. — 169 ●
Carex tomentosa L. — 205 ●
Centaurea montana L. — 171 ●
Centaurea rupestris L. — 71 ●
Centaurea triumfetti All. — 173 ●
Cephalanthera longifolia (L.) Fritsch — 21 ●
Chamaespartium sagittale (L.) Gibbs — 73 ●
Colchicum autumnale L. — 121 ●
Coronilla vaginalis Lam. — 75 ●
Cotinus coggygria Scop. — 77 ●
Crataegus monogyna Jacq. — 23 ●

D

Dianthus carthusianorum L. subsp. *sanguineus* (Vis.) Hegi — 123 ●
Dianthus sylvestris Wulfen in Jacq. subsp. *tergestinus* (Reichenb.) Hayek — 125 ●
Dictamnus albus L. — 25 ●

E

Echium vulgare L. — 175 ●
Euphorbia nicaeensis All. — 79 ●

F

Filipendula vulgaris Moench — 27 ●
Frangula rupestris (Scop.) Schur. — 127 ●

G

Genista sericea Wulfen — 81 ●
Genista sylvestris Scop. — 83 ●
Genista tinctoria L. — 85 ●
Gentiana utriculosa L. — 177 ●
Gladiolus illyricus W.D.J.Koch — 129 ●

Globularia cordifolia L. subsp. *bellidifolia* (Ten.) Wettst. — 179 ●
Gymnadenia conopsea (L.) R.Br. — 131 ●
H
Helianthemum nummularium (L.) Mill. subsp. *grandiflorum* (Scop.) Schinz et Thell. — 87 ●
Helleborus multifidus Vis. — 207 ●
Hypericum perforatum L. — 89 ●
I
Inula salicina L. — 91 ●
Iris graminea L. — 181 ●
Iris illyrica Tomm. — 183 ●
J
Juniperus oxycedrus L. — 93 ●
Jurinea mollis (L.) Reichenb. — 133 ●
K
Knautia illyrica Beck — 135 ●
Koeleria splendens C. Presl — 209 ●
L
Laserpitium siler L. — 29 ●
Lathyrus latifolius L. — 137 ●
Lilium bulbiferum L. — 139 ●
Lilium carniolicum Bernh. ex Koch — 95 ●
Linum bienne Mill. — 185 ●
Listera ovata (L.) R.Br. — 211 ●
Lotus corniculatus L. — 97 ●
M
Marrubium incanum Desr. — 31 ●
Melampyrum barbatum Waldst. et Kit. subsp. *carstiense* Ronniger — 99 ●
Melica ciliata L. — 33 ●
Muscari comosum (L.) Mill. — 187 ●
M
Narcissus radiiflorus Salisb. — 35 ●
O
Onobrychis arenaria (Kit.) DC. subsp. *tommasinii* (Jord.) Asch. et Graebn. — 141 ●
Onobrychis viciifolia Scop. — 143 ●
Onosma echioides L. subsp. *dalmatica* (Scheele) Peruzzi et N. G. Passal. — 101 ●
Orchis militaris L. — 145 ●
Orchis morio L. — 147 ●
Orchis purpurea Huds. — 149 ●
Orchis tridentata Scop. — 151 ●
Ornithogalum pyramidale L. — 37 ●

P
Paeonia officinalis L. — 153 ●
Plantago holosteum Scop. — 213 ●
Plantago media L. — 215 ●
Polygala nicaeensis Risso ex Koch — 155 ●
Polygala vulgaris L. — 189 ●
Polygonatum multiflorum (L.) All. — 39 ●
Polygonatum odoratum (Mill.) Druce — 41 ●
Prunus mahaleb L. — 43 ●
Prunus spinosa L. — 45 ●
Pulsatilla montana (Hoppe) Reichenb. — 157 ●
R
Rhinanthus minor L. — 103 ●
Ruscus aculeatus L. — 105 ●
S
Salvia pratensis L. — 191 ●
Satureja subspicata Vis. — 159 ●
Scorzonera austriaca Willd. — 107 ●
Scorzonera villosa Scop. — 109 ●
Senecio doronicum (L.) L. — 111 ●
Sesleria tenuifolia Schrad. — 217 ●
Silene italica (L.) Pers. — 47 ●
Silene nutans L. — 49 ●
Stachys recta L. — 51 ●
Stachys subcrenata Vis. — 53 ●
Stipa pennata L. subsp. *eriocaulis* (Borbás) Martinovský et Skalický — 55 ●
T
Teucrium chamaedrys L. — 161 ●
Teucrium montanum L. — 57 ●
Thlaspi praecox Wulfen — 59 ●
Tragopogon pratensis L. — 113 ●
Trifolium alpestre L. — 163 ●
Trifolium montanum L. — 61 ●
Trifolium rubens L. — 165 ●
Trinia glauca (L.) Dumort. — 63 ●
V
Veronica austriaca L. subsp. *jacquinii* (Baumg.) Eb.Fisch. — 193 ●
Vicia cracca L. — 167 ●
Vincetoxicum hirundinaria Medik. subsp. *adriaticum* (Beck) Markgr. — 115 ●
—

Hrvatska imena biljaka

A
Austrijski zmijak — 107 ●
B
Bijela marulja — 31 ●
Bijeli čepljez — 19 ●
Bijeli jasenak — 25 ●
Bodljikava veprina — 105 ●
Bojadisarska žutilovka — 85 ●
C
Crvena vratiželja — 117 ●
Č
Čistac — 51 ●
Čubar — 159 ●
D
Divokozjački staračac — 111 ●
Dugolisna naglavica — 21 ●
E
Esparzeta — 143 ●
G
Gorska djetelina — 61 ●
Gorska sasa — 157 ●
Gorska zečina — 171 ●
Gorski gladac — 29 ●
Gospina trava — 89 ●
Grimizni kaćun — 149 ●
I
Ilirska perunika — 183 ●
Ilirska prženica — 135 ●
Ilirski mačić — 129 ●
J
Jacquinova čestoslavica — 193 ●
Jacquinov ranjenik — 119 ●
Jadranski lastavičnjak — 115 ●
Jajoliki čopotac — 211 ●
Jednokoštuničavi glog — 23 ●
Jesenski mrazovac — 121 ●
K
Kacigasti kaćun — 145 ●
Kamenjarska kostrika — 199 ●
Kamenjarska zečina — 71 ●
Kitnjasta presličica — 187 ●
Kovilje — 55 ●
Kranjski ljiljan — 95 ●
Krilastoplodni grašar — 75 ●

Krkavina kamenjarka — 127 ●
Krška urodica — 99 ●
Krški kukurijek — 207 ●
Krvavocrveni karanfil — 123 ●

L

Lipica — 73 ●
Livadna kadulja — 191 ●
Livadna kozja brada — 113 ●
Lukovičasti ljiljan — 139 ●

LJ

Ljekoviti salamunov pečat — 41 ●

M

Majčine suze — 201 ●
Mali kaćun — 147 ●
Mali šuškavac — 103 ●
Meka medoglavka — 133 ●
Mnogocvjetni salamunov pečat — 39 ●
Modra glavulja — 179 ●
Modri, klasasti vrisak — 159 ●
Modrozelena srdiška — 63 ●
Mrežasti vranjak — 131 ●

N

Naduta siništara — 177 ●
Nicejska mlječika — 79 ●

O

Obična končara — 27 ●
Obična lisičina — 175 ●
Obična rujevina — 77 ●
Obični božur — 153 ●
Obični dubačac — 161 ●
Obični krestušac — 189 ●
Ovsenica — 195 ●

P

Pahovka — 195 ●
Patuljasti zvončić — 169 ●
Piramidalno ptičje mlijeko — 37 ●
Planinska djetelina — 163 ●
Poluizverugani čistac — 53 ●
Poniknuta pušina — 49 ●
Pravi ranjenik — 65 ●
Ptičja grahorica — 167 ●
Pustenasta zečina — 173 ●
Pustenasti šaš — 205 ●

R
Rana čestika — 59
Rašeljka — 43
Rumenjača — 101
S
Sjajna smilica — 209
Sjetvena grahorka, esparzeta — 143
Slatkastolisni kozlinac — 69
Smiljkita — 97
Srednji trputac — 215
Svilena žutilovka — 81
Š
Šmrika — 93
T
Talijanska pušina — 47
Tankolisna šparoga — 197
Tommasinijeva grahorka — 141
Trava iva — 57
Trepavičavi mekuš — 33
Trnina — 45
Trozubi kaćun — 151
Tršćanski klinčić — 125
U
Uskolisna perunika — 181
Uskolisna šašika — 217
Uskolisna žutilovka — 83
Uskolisni lan — 185
Uskolisni trputac — 213
Uspravna stoklasa — 203
V
Velecvjetna graholika — 137
Velecvjetna sunčanica — 87
Velecvjetni krestušac — 155
Velika crvena djetelina — 165
Vlasasta murava — 109
Vrboliki oman — 91
Z
Zvjezdastocvjetni sunovrat — 35
Ž
Žuta vučja stopa — 67
—

Plant Names

A
Angular Solomon's-seal — 41 ●
Asparagus — 197 ●
Austrian Viper's Grass — 107 ●
Autumn crocus — 121 ●

B
Bird's-foot Trefoil — 97 ●
Blackthorn — 45 ●
Broad-leaved Everlasting-pea — 137 ●
Butcher's Broom — 105 ●

C
Carnic Lily — 95 ●
Charterhouse Pink — 123 ●
Common Milkwort — 189 ●
Common Peony — 153 ●
Common Quaking-grass — 201 ●
Common Rockrose — 87 ●
Common Sainfoin — 143 ●
Common Twayblade — 211 ●
Cow-wheat — 99 ●

D
Daffodil — 35 ●
Dittany — 25 ●
Downy-fruited Sedge — 205 ●
Dropwort — 27 ●
Dyer's Greenweed — 85 ●

E
Eyelash Pearl Grass — 33 ●

F
False Brome — 199 ●
False Oat-grass — 195 ●
Feather Grass — 55 ●
Field Scabiosus — 135 ●
Fire Lily — 139 ●
Fragrant-orchid — 131 ●

G
Genista — 81, 83 ●
Gentian — 177 ●
Globe Daisy — 179 ●
Glossy Buckthorn — 127 ●
Goat's-beard — 113 ●
Goldendrop — 101 ●

Grass-Leaved Flag — 181
Greenweed — 81, 83
Green-winged Orchid — 147

H

Hair-grass — 209
Hawthorn — 23
Hedgenettle — 53
Hellebore — 207
Hoary Plantain — 215
Honewort — 63

I

Illyrian Iris — 183
Irish Fleabane — 91
Italian Catchfly — 47

J

Jack-go-to-bed-at-noon — 113
Jacquin's Kidney Vetch — 119
Jacquin's Speedwell — 193
Jurinea — 133

K

Karst Knapweed — 71
Kidney Vetch — 65

L

Lady Orchid — 149

M

Mahaleb Cherry — 43
Meadow Clary — 191
Melick — 33
Military Orchid — 145
Moor Grass — 217
Mountain clover — 61
Mountain Germander — 57

N

Narrow-leaved Helleborine — 21
Nice Milkwort — 155
Nottingham Catchfly — 49

P

Pale Flax — 185
Pasqueflower — 157
Penny-cress — 59
Perennial Cornflower — 171
Perforate St. John's-wort — 89
Plantain — 213

Prickly Juniper — 93
Purple-globe clover — 163
Pyramidal Orchid — 117

R

Ragwort — 111
Red Trefoil — 165

S

Sainfoin — 141
Savory — 159
Scorpion Vetch — 75
Sermountain — 29
Silver Horehound — 31
Smoke Tree — 77
Solomon's-seal — 39
Spreading Bellflower — 169
Spurge — 79
Squarrose Knapweed — 173
Star of Bethlehem — 37
Stiff Hedgenettle — 51
Swallow-wort — 115

T

Tassel Hyacinth — 187
Three-toothed Orchid — 151
Tufted Vetch — 167

U

Upright brome — 203

V

Viper's Bugloss — 175
Viper's Grass — 109

W

Wall Germander — 161
White asphodel — 19
Wild Milk-vetch — 69
Wild-Gladiolus — 129
Winged Broom — 73
Wood Pink — 125

Y

Yellow Dutchman's pipe — 67
Yellow Rattle — 103

—

Nomi delle piante

A
Ambretta illirica — 135
Aristolochia gialla — 67
Asfodelo montano — 19
Asparago selvatico — 197
Astragalo falciforme — 69
Avena altissima — 195

B
Barba di becco comune — 113
Betonica gialla — 51, 53
Biancospino comune — 23

C
Camedrino comune — 161
Camedrino montano — 57
Campanula bienne — 169
Cardo del Carso — 133
Carice canuta — 205
Carso elleboro — 207
Cefalantera maggiore — 21
Cicerchia a foglie larghe — 137
Ciliegio canino — 43
Colchico d'autunno — 121
Coronetta — 75
Cresta di gallo minore — 103

D
Dittamo — 25

E
Eliantemo maggiore — 87
Enula aspra — 91
Erba di S. Giovanni comune — 89
Erba storna montanina — 59
Euforbia di Nizza — 79

F
Fiordaliso di Trionfetti — 173
Fiordaliso giallo — 71
Fiordaliso montano — 171
Forasacco eretto — 203
Frangola triestina — 127

G
Garofano sanguigno — 123
Garofano Triestino — 125
Genziana alata — 177

Giacinto dal pennacchio — 187 ●
Giaggiolo illirico — 183 ●
Giaggiolo susinario — 181 ●
Giglio di Carniola — 95 ●
Giglio rosso — 139 ●
Ginepro ossicedro — 93 ●
Ginestra alata — 73 ●
Ginestra di Carniolia — 83 ●
Ginestra minore — 85 ●
Ginestra sericea — 81 ●
Ginestrino comune — 97 ●
Gladiolo illirico — 129 ●

L

Laserpizio sermontano — 29 ●
Latte di gallina piramidale — 37 ●
Lino delle fate piumoso — 55 ●
Lino selvatico — 185 ●
Listera maggiore — 211 ●
Lupinella comune — 143 ●
Lupinella dei colli — 141 ●

M

Manina rosea — 131 ●
Marrubio bianco — 31 ●
Melica barbata — 33 ●

N

Narcisso — 35 ●

O

Olmaria peperina — 27 ●
Orchide maggiore — 149 ●
Orchide militare — 145 ●
Orchide minore — 147 ●
Orchide piramidale — 117 ●
Orchide screziata — 151 ●

P

Paléo meridionale — 209 ●
Paléo rupestre — 199 ●
Peonia selvatica — 153 ●
Piantaggine a foglie carenate — 213 ●
Piantaggine pelosa — 215 ●
Poligala adriatica — 155 ●
Poligala comune — 189 ●

Prugnolo — 45 ●
Pulsatilla comune — 157 ●

R

Ruscolo pungitopo — 105 ●

S

Salvia comune — 191 ●
Santoreggia lilacina — 159 ●
Sassifragia pannocchiuta — 63 ●
Scorzonera barbuta — 107 ●
Scorzonera spinulosa — 109 ●
Senecione mezzano — 111 ●
Sesleria tenuifolia — 217 ●
Sigillo di Salomone comune — 41 ●
Sigillo di Salomone maggiore — 39 ●
Silene ciondola — 49 ●
Silene italiana — 47 ●
Sommacco selvatico — 77 ●
Sonaglini comuni — 201 ●
Spigarola pubescente — 99 ●
Stregona gialla — 51 ●

T

Trifoglio alpestre — 163 ●
Trifoglio montano — 61 ●
Trifoglio rosseggiante — 165 ●

V

Veccia montanina — 167 ●
Vedovelle appenniniche — 179 ●
Veronica di Jacquin — 193 ●
Vincetossico adriatico — 115 ●
Viperina azzurra — 175 ●
Viperina comune — 101 ●
Vulneraria comune — 65 ●
Vulneraria montana — 119 ●
—

Pflanzennamen

A
Aufrechte Trespe — 203 ●
Aufrecht-Ziest — 51 ●

B
Berg-Flockenblume — 171 ●
Berg-Gamander — 57 ●
Berg-Klee — 61 ●
Berg-Küchenschelle — 157 ●
Berg-Laserkraut — 29 ●
Blaugras — 217 ●
Blaugrüner Faserschirm — 63 ●
Bohnenkraut — 159 ●
Breitblatt-Platterbse — 137 ●
Bunte Flockenblume — 173 ●

C
Christrose — 207 ●

D
Diptam — 25 ●
Dreizahn-Knabenkraut — 151 ●

E
Echte-Pfingstrose — 153 ●
Echtes Salomonssiegel — 41 ●
Edel-Gamander — 161 ●
Eingriffeliger Weißdorn — 23 ●

F
Felsen-Zwenke — 199 ●
Färber-Ginster — 85 ●
Federgras — 55 ●
Felsen-Faulbaum — 127 ●
Felsen-Flockenblume — 71 ●
Felsenkirsche — 43 ●
Feuer-Lilie — 139 ●
Filz-Segge — 205 ●
Flügel-Ginster — 73 ●
Früh-Täschelkraut — 59 ●
Futter-Esparsette — 143 ●

G
Gämswurz-Greiskraut — 111 ●
Gelbe Pfeifenwinde — 67 ●
Gewöhnlicher Wundklee — 65 ●
Gewöhnlich-Natternkopf — 175 ●
Gewönlicher Hornklee — 97 ●
Glanz-Schillergras — 209 ●
Glatthafer — 195 ●

Gras-Schwertlilie — 181 ●
Großblütiges Sonnenröschen — 87 ●
Groß-Zweiblatt — 211 ●

H

Helm-Knabenkraut — 145 ●
Herbstzeitlose — 121 ●
Herzblatt-Kugelblume — 179 ●
Hügel-Klee — 163 ●

I

Illyrien-Siegwurz — 129 ●
Illyrische Schwertlilie — 183 ●
Italien-Leimkraut — 47 ●

J

Jacquins Ehrenpreis — 193 ●
Jacquins Wundklee — 119 ●

K

Karst-Wachtelweizen — 99 ●
Karst-Ziest — 53 ●
Kartäuser-Nelke — 123 ●
Kiel-Wegerich — 213 ●
Kleiner Klappertopf — 103 ●
Klein-Mädesüß — 27 ●
Knautie — 135 ●
Knopfblume — 135 ●
Krein-Lilie — 95 ●

L

Lotwurz — 101 ●

M

Milchstern — 37 ●
Mittlerer Wegerich — 215 ●
Mittleres Zittergras — 201 ●
Mücken-Händelwurz — 131 ●

N

Nickend-Leimkraut — 49 ●
Nieswurz — 207 ●
Nizza-Kreuzblume — 155 ●
Nizza-Wolfsmilch — 79 ●

O

Österreichische Schwarzwurzel — 107 ●

P

Perückenstrauch — 77 ●
Purpur-Klee — 165 ●

Purpur-Knabenkraut — 149 ●
Pyramiden-Hundswurz — 117 ●

S

Salep-Knabenkraut — 147 ●
Sand-Esparsette — 141 ●
Scheiden-Kronwicke — 75 ●
Schlauch-Enzian — 177 ●
Schneerose — 207 ●
Schopf-Traubenhyazinthe — 187 ●
Schwalbenwurz — 115 ●
Schwarzdorn — 45 ●
Schwarzwurzel — 109 ●
Schwertblätt-Waldvögelein — 21 ●
Seiden-Ginster — 81 ●
Silberscharte — 133 ●
Stech-Mäusedorn — 105 ●
Stech-Wacholder — 93 ●
Stern-Narzisse — 35 ●
Süß-Tragant — 69 ●

T

Triestiner Nelke — 125 ●
Tüpfel-Johanniskraut — 89 ●

V

Vogel-Wicke — 167 ●

W

Wald-Ginster — 83 ●
Wald-Salomonssiegel — 39 ●
Weidenblatt-Alant — 91 ●
Weiß-Affodill — 19 ●
Weßfilziger Andorn — 31 ●
Wiesen-Bocksbart — 113 ●
Wiesen-Glockenblume — 169 ●
Wiesen-Kreuzblume — 189 ●
Wiesen-Salbei — 191 ●
Wild-Lein — 185 ●
Wimper-Perlgras — 33
Witwenblume — 135 ●

Z

Zartblättriger Spargel — 197 ●

—